

**ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

***ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ
ΜΕ ΘΕΜΑ:***

***«Η ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΕ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ:
ΠΙΘΑΝΕΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΟΡΕΙΕΣ»***

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΜΕ ΘΕΜΑ:

«Η ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΕ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ: ΠΙΘΑΝΕΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΟΡΕΙΕΣ»

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σ. ΜΑΡΙΝΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συναδέλφισσες και συνάδελφοι, καλησπέρα σε όλες και όλους. Για μια ακόμα Κυριακή συναντιόμαστε εδώ στο πλαίσιο των διαδικτυακών εκδηλώσεων της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, που εντάσσονται στον αγώνα του κλάδου ενάντια στην αντεκπαιδευτική αξιολόγηση, ενάντια στην πολιτική της εμπορευματοποίησης του σχολείου, της μόρφωσης και της απαξίωσης του Εκπαιδευτικού.

Εκδηλώσεις της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, που εντάσσονται στη συλλογική απάντηση της ΔΟΕ μέσω των ενιαίων κειμένων απέναντι στην εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση.

Σήμερα πραγματοποιούμε τη 4η διαδικτυακή εκδήλωση για τη φετινή χρονιά, με τίτλο «Η Ειδική Αγωγή σε σταυροδρόμι: Πιθανές μελλοντικές πορείες», με βασικό εισηγητή τον αξιότιμο Andrew Willey, Καθηγητή Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου του Kent, και συντονιστή τον γνωστό και αγαπητό σε όλους μας Δημήτρη Αναστασίου, καθηγητή Ειδικής Αγωγής στο Πανεπιστήμιο του Illinois.

Το θέμα που προσεγγίζουμε σήμερα είναι κρίσιμο και δομικό, θα λέγαμε, για την Εκπαίδευση στη χώρα μας, γιατί η Ειδική Αγωγή και η Εκπαίδευση βιώνει πολύ πιο έντονα και οξυμένα, θα μπορούσαμε να πούμε, τα πάγια προβλήματα που απασχολούν συνολικά την Εκπαίδευση, με τις

πολιτικές της απαξίωσης, της υποστελέχωσης και υποχρηματοδότησης, της αποδόμησης και διάχυσης, στο όνομα μάλιστα της συμπερίληψης.

Δεν είναι τυχαίο ότι ειδικά τη φετινή χρονιά βιώνουμε τα αποτελέσματα του νόμου για την Ειδική Αγωγή, που ψηφίστηκε το περασμένο καλοκαίρι, και οδηγεί βήμα το βήμα στην αποδόμηση των τμημάτων ένταξης και τη διάχυσή τους εντός των τμημάτων της Γενικής Αγωγής.

Έχει, όπως φαίνεται, πολύ βασικό στόχο τη μείωση των προσλήψεων σε Εκπαιδευτικούς παράλληλης στήριξης, και αυτό είναι, μπορούμε να πούμε, μόνο μία πτυχή των πολλών προβλημάτων.

Μία άλλη πλευρά είναι η τάση ιδιωτικοποίησης που εμφανίζεται το τελευταίο διάστημα, μέσω της παράδοσης της διαδικασίας της πρώιμης παρέμβασης για μαθητές και μαθήτριες προσχολικής αγωγής σε ιδιώτες μέσω των voucher, και την υλοποίηση μάλιστα αυτών των προγραμμάτων εντός του δημόσιου Νηπιαγωγείου.

Νομίζουμε, λοιπόν, ότι η σημερινή συζήτηση μπορεί να συμβάλει στον προβληματισμό που αναπτύσσεται γύρω από όλα αυτά τα ζητήματα μέσα στα σχολεία, αλλά και σε μία πιο αγωνιστική διεκδίκηση του κλάδου, που σίγουρα νομίζω πρέπει να δυναμώσει το επόμενο διάστημα.

Αγαπητές συναδέλφισσες και συνάδελφοι, πριν δώσω το λόγο στο Δημήτρη Αναστασίου για να συντονίσει την εκδήλωση, θα ήθελα και μέσα από την σημερινή εκδήλωση να εκφράσω εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου της ΔΟΕ, την πολύ βαθιά μας θλίψη για το θάνατο μιας συναδέλφισσάς μας από τη Θεσσαλονίκη, της Σοφίας Χρηστίδου. Ένας θάνατος, ένας τραγικός θάνατος, που συνδέεται με τις συνθήκες εργασίας που είχαν διαμορφωθεί στο σχολείο της.

Εκφράζουμε ταυτόχρονα τα θερμά μας συλλυπητήρια στην οικογένειά της και στους συναδέλφους της.

Το τραγικό αυτό γεγονός επαναφέρει με έναν οδυνηρό τρόπο στο προσκήνιο την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στα σχολεία, ως αποτέλεσμα της διαχρονικής αντiekπαιδευτικής πολιτικής όλων των κυβερνήσεων.

Το περιστατικό αυτό δεν μπορεί, νομίζουμε, να ειδωθεί ως ένα μεμονωμένο γεγονός. Αντιθέτως, αναδεικνύει την ασφυκτική πίεση, την

εντατικοποίηση της εργασίας μας, καθώς και το κλίμα φόβου, το κλίμα αυταρχισμού που πολλές φορές διαμορφώνεται όλο και πιο συχνά στους χώρους δουλειάς μας.

Αποδεικνύει επίσης το γεγονός ότι η κυβέρνηση και το υπουργείο Παιδείας έχουν αφήσει τους Εκπαιδευτικούς χωρίς ουσιαστική στήριξη, απέναντι στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις και πιέσεις της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας.

Δυστυχώς, μέσα σε αυτό το πλαίσιο, καλούμαστε ως Εκπαιδευτικοί να επιτελέσουμε τον παιδαγωγικό μας ρόλο. Ένας ρόλος που διαρκώς απαξιώνεται, πρώτα και κύρια από την ίδια την κυβερνητική πολιτική, από την στάση, από τις επιλογές, από την τακτική του Υπουργείου Παιδείας, που αποτελεί μέρος του προβλήματος αυτή η πολιτική.

Και φυσικά, επανερχόμενος στο συγκεκριμένο γεγονός, δεν αρκεί μόνο η διερεύνηση των γεγονότων στη Θεσσαλονίκη, αν και αυτό είναι πάρα πολύ αναγκαίο, αλλά το πιο σημαντικό είναι, νομίζω, να παρθούν μέτρα, άμεσα μέτρα, για την ουσιαστική στήριξη των Εκπαιδευτικών, για να ανατραπούν αυτές οι απαράδεκτες αντiekπαιδευτικές πολιτικές που απαξιώνουν το έργο και την αξιοπρέπειά μας.

Απαιτούνται μέτρα τώρα, με βάση τις διεκδικήσεις του κλάδου για την πραγματική στήριξη και προστασία των Εκπαιδευτικών. Οι Εκπαιδευτικοί, συνάδελφοι και συναδέλφισσες, δεν είμαστε αναλώσιμοι, ούτε πρέπει να μένουμε απροστάτευτοι στο δημόσιο σχολείο, το οποίο δεν μπορεί να λειτουργεί, δεν πρέπει να λειτουργεί, να είναι ανεπίτρεπτο να λειτουργεί πάνω στη δική μας εξάντληση και την εξουθένωση.

Εμείς, λοιπόν, θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για ένα δημόσιο σχολείο που θα μορφώνει ουσιαστικά τα παιδιά και ένα σχολείο που πραγματικά θα στηρίζει σε όλα τα επίπεδα και μέσα από πολύ συγκεκριμένες δομές τους Εκπαιδευτικούς, αυτούς δηλαδή που κρατούν όρθιο αυτό το σχολείο.

Και νομίζω ότι τα Συνδικάτα μας, στη βάση αυτών των προβλημάτων, στη βάση αυτών των διεκδικήσεων, μπορούν και πρέπει να οργανώσουν τον αγώνα τους με απολύτως σαφείς πρωτοβουλίες το αμέσως επόμενο διάστημα.

Αυτό το μεγάλο θέμα, δηλαδή της εξουθένωσης, της απαξίωσης και της στοχοποίησης των Εκπαιδευτικών, χρειάζεται το επόμενο διάστημα να μπει σε πρώτο πλάνο και είναι δεδομένο ότι θα μπει σε πρώτο πλάνο.

Με αυτές τις λίγες σκέψεις δίνουμε το λόγο στο Δημήτρη Αναστασίου για να συντονίσει τη σημερινή συζήτηση, την οποία αναμένουμε με πάρα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Σας ευχαριστώ από την πλευρά μου.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Καλημέρα από δω, καλησπέρα σ' εσάς. Έχουμε περίπου 7 ώρες διαφορά. Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τη Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας, το Διοικητικό Συμβούλιο, τον Πρόεδρό της και όλα τα μέλη του Συμβουλίου για την τιμητική πρόσκληση να συντονίσω τη σημερινή συζήτηση.

Θα ήθελα επίσης να εκφράσω το βαθύ σεβασμό μου στους αγώνες των Εκπαιδευτικών για ένα καλύτερο σχολείο, στα Συνδικάτα τους και τη Διδασκαλική Ομοσπονδία. Είναι πάντα χαρά μου να συμβάλλω σε αυτή την προσπάθεια. Επίσης να εκφράσω και τα συλλυπητήριά μου για το θάνατο της συναδέλφισσας, της Σοφίας Χρηστίδου.

Είμαι ειδικός στην Ειδική Εκπαίδευση, στην Ειδική Αγωγή. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τη ΔΟΕ ακόμα μία φορά για την πρόσκληση να είμαι ο συντονιστής. Θα έχουμε την παρουσίαση του κ. Andrew Willey από το Kent State University και μπορείτε εσείς να υποβάλλετε τις ερωτήσεις σας σε Excel και μετά την παρουσίαση θα μεταφράσω τις ερωτήσεις σας.

Λίγα λόγια για τον καθηγητή Andrew Willey. Όπως είπα, είναι καθηγητής στο Kent State University και ειδικός επίσης στην Ειδική Αγωγή και στις πολιτικές Ειδικής Αγωγής. Επικεντρώνεται κυρίως σε μαθητές με συμπεριφορική και συναισθηματική διαταραχή και πώς το περιβάλλον επηρεάζει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα για τους μαθητές με αυτές τις διαταραχές και αναπηρίες.

Είναι συγγραφέας πολλών άρθρων και βιβλίων, καθώς και ερευνών για την Ειδική Αγωγή, τη συμπερίληψη και την ισότητα στην Εκπαίδευση. Στις μελέτες του έχει εξετάσει πώς το πολιτικό περιβάλλον, η φτώχεια και άλλοι παράγοντες διαμορφώνουν την εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρίες.

Έχει συμμετάσχει σε πολλές συζητήσεις και συνέδρια που έχουν να κάνουν με τη συμπερίληψη των μαθητών, αλλά και τις εναλλασσόμενες τοποθετήσεις.

Θα μας μιλήσει σήμερα για την Ειδική Αγωγή σε σταυροδρόμι, πιθανές πορείες, και βέβαια θα το κάνει αυτό από την εμπειρία του όλων αυτών των ετών.

Θα ήθελα, λοιπόν, να καλωσορίσω θερμά τον Andrew Willey. Αγαπητέ φίλε Andrew, έχεις τον λόγο.

A. WILLEY: Ευχαριστώ Δημήτρη, ευχαριστώ όλους όσοι είστε εδώ. Θα μιλήσω για την Ειδική Αγωγή σ' ένα σταυροδρόμι και τί μπορεί να συμβεί στο μέλλον εξαιτίας των εξωτερικών παραγόντων ή και του τι επιλέγουμε εμείς να κάνουμε.

Μιλάμε για σταυροδρόμι, αλλά πιστεύω ότι υπάρχουν πολλά σταυροδρόμια και θα δούμε ποια είναι αυτά που επηρεάζουν περισσότερο. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, πολιτικά, και ενόψει των προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε εδώ και καιρό, το κλίμα όμως έχει επιδεινωθεί περισσότερο το τελευταίο διάστημα.

Ως καθηγητής Ειδικής Αγωγής για 17 χρόνια τώρα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη ΔΟΕ, όλους όσους παρευρίσκαστε σε αυτή την παρουσίαση. Ελπίζω αυτά που θα μοιραστώ μαζί σας να σας βοηθήσουν στον τρόπο που σκέφτεστε.

Η Ειδική Αγωγή είναι πάρα πολύ σημαντική για όλους μας. Και ως εμπειρογνώμονας στην Ειδική Αγωγή, διδάσκοντας για 12 χρόνια σε σχολείο και έχοντας αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα, έχω δουλέψει σε Ειδικά Σχολεία για μαθητές με συναισθηματικές διαταραχές, έχω δουλέψει σε σχολεία με μαθητές με σοβαρές αναπηρίες και πολλές φορές έχω υπάρξει επισκέπτης Εκπαιδευτικός, θα μπορούσαμε να πούμε, για αυτιστικούς μαθητές από προσχολική έως Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Όλα αυτά τα χρόνια με βοήθησαν να διαμορφώσω μια εικόνα για το πώς διδάσκεται η Ειδική Αγωγή και πραγματικά εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια σε όσους ασχολούνται σε αυτόν τον τομέα για τις προσπάθειές τους.

Θα ήθελα, λοιπόν, να ευχαριστήσω όλους όσους συμμετείχαν πριν από μένα σε αυτό το κομμάτι της Ειδικής Αγωγής. Ίσως κάποιοι από αυτούς σας έχουν ήδη μιλήσει, και τους θεωρώ γίγαντες στον τομέα της Ειδικής Αγωγής. Έχουν συμβάλει, με όλες τους τις δυνάμεις στο πώς θα βοηθήσουμε τους μαθητές με αναπηρία.

Ένας από αυτούς είναι και ο Δημήτρης Αναστασίου. Και υπήρχαν και άλλοι, όπως ο Jim Kaufman, ο οποίος αποτελεί ορόσημο στον τομέα μας. Πολλές φορές ο Jim ήταν πολύ ευθύς στον τρόπο που προσέγγιζε τα πράγματα και σχεδόν φόβιζε τους συνδαιτυμόνες του, αλλά νομίζω ότι ο τρόπος με τον οποίο προσέγγιζε τα θέματα ήταν βέβαιο ωμός, αλλά πολύ πρακτικός.

Ένας άλλος είναι ο Bryan Cook, τον οποίο δεν τον έχω γνωρίσει προσωπικά, αλλά επηρεάζει πάρα πολύ την Ειδική Αγωγή και την προσέγγισή της. Είναι από τους μεγαλύτερους επιστήμονες στην Ειδική Αγωγή και θέλω φυσικά να πω ότι πολλά από αυτά που θα πω μπορεί να τα έχετε ήδη ακούσει από αυτούς τους ομιλητές, αλλά όπως ξέρετε, τα προβλήματα της Ειδικής Αγωγής είναι διαχρονικά.

Και στο τέλος ελπίζω να μπορέσω να απαντήσω τις ερωτήσεις που τυχόν διαμορφωθούν κατά τη διάρκεια της παρουσιάσής μου. Λοιπόν, θα εξηγήσω πρώτα πού βρισκόμαστε και πού οδεύουμε.

Στην Ειδική Αγωγή υπάρχουν συζητήσεις, αντικρούσεις. Μπορεί να μη συμφωνείτε με όλα όσα έχω σκεφτεί ή έχω πει. Υπάρχουν πολλά σταυροδρόμια, όπως είπα και στην αρχή, που μπορούμε να ακολουθήσουμε. Οφείλουμε, λοιπόν, στην Ειδική Αγωγή να είμαστε ανοιχτοί, να κατανοούμε τις αλλαγές στο περιβάλλον και να δούμε πώς μπορούμε να ελιχθούμε.

Υπάρχουν συζητήσεις και διαφωνίες, έντονες πολλές φορές, αλλά όλοι μας πρέπει να συμφωνήσουμε ότι η Ειδική Αγωγή πρέπει να είναι ισότιμη, να είναι δίκαιη και υψηλής ποιότητας. Και αυτό ουσιαστικά πρέπει να διασφαλιστεί στο σταυροδρόμι που βρισκόμαστε σήμερα.

Πρέπει να είμαστε πιο δίκαιοι απέναντι στους μαθητές με αναπηρίες. Και μια μεγάλη πρόκληση για όσους μιλάνε για Ειδική Αγωγή είναι η ιδέα της δικαιοσύνης, του δικαίου, τί είναι δίκαιο να λαμβάνει ένας μαθητής με αναπηρίες.

Οι μαθητές αυτοί έχουν ειδικές ανάγκες, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν σε ατομικό επίπεδο. Πιστεύω ότι όλοι συμφωνείτε επ' αυτού και πρέπει να συμφωνήσουμε όλοι τι σημαίνει δίκαιη και ισότιμη αγωγή.

Αυτό που έκανα αρχικά είναι να επικεντρωθώ στην παρουσίασή μου στον ομοσπονδιακό νόμο για την Ειδική Αγωγή και το ρόλο που παίζουν οι επιστήμες, η ηθική. Πολλές από τις έρευνές μου επικεντρώνονται στη συμπερίληψη και φυσικά στις εναλλασσόμενες τοποθετήσεις στα πλαίσια της Γενικής Εκπαίδευσης.

Επίσης, θα μιλήσω για την ελεύθερη και την κατάλληλη Δημόσια Εκπαίδευση, αυτό που ονομάζουμε FAPE, και θα επικεντρωθώ επίσης στη στήριξη των δασκάλων Ειδικής Αγωγής, που θεωρώ ότι είναι πάντοτε κάτι που χρειάζονται, ιδιαίτερα όταν έχουν να αντιμετωπίσουν όλα αυτά τα προβλήματα και οι οποίοι βρίσκονται αντιμέτωποι με χιλιάδες προκλήσεις. Χρειάζονται μια πολυεπίπεδη στήριξη.

Λοιπόν, έχω εδώ, λοιπόν, εδώ θα παραθέσω όλες αυτές τις απόψεις μου για το πώς έχει διαμορφωθεί το κλίμα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Βρισκόμαστε, λοιπόν, σε αυτό το σταυροδρόμι, τα σταυροδρόμια. Τι σημαίνει αυτό; Πιστεύω ότι βρισκόμαστε στις Ηνωμένες Πολιτείες ή διεθνώς, ότι η κατεύθυνση που θα διαλέξουμε θα ήταν είτε να βελτιώσουμε την Ειδική Αγωγή για τους μαθητές με αναπηρίες, να την ανανεώσουμε, να την κάνουμε πιο έντονη, να έχει περισσότερη απήχηση.

Ανανεώνοντάς τη, λοιπόν, πιστεύω ότι μπορούμε να καταφέρουμε πολλά πράγματα. Αυτό όμως είναι το σταυροδρόμι: Να την ενισχύσουμε, να την αναζωογονήσουμε και να τη βελτιώσουμε. Και η εναλλακτική είναι να την υποτιμήσουμε, να την υποβιβάσουμε, που σημαίνει ότι δεν θα έχουμε δίκαια αποτελέσματα για όλους τους μαθητές με αναπηρίες. Αυτά είναι τα σταυροδρόμια που θα μας οδηγήσουν.

Το σταυροδρόμι, βέβαια, ως ορολογία χρησιμοποιείται από πολλούς ειδικούς στην Ειδική Αγωγή από το 2017. Έχουμε τον Kaufman και τον κ. Αναστασίου, μαζί με τον κύριο Marc, που μιλάνε για το σταυροδρόμι. Όμως στις Ηνωμένες Πολιτείες, πιστεύω ότι από την ύπαρξή μας βρισκόμαστε σε αυτό το σταυροδρόμι.

Θα πρέπει να σταματήσουμε και να σκεφτούμε γιατί συνεχώς βρισκόμαστε σε αυτόν τον δρόμο, ότι πρέπει να επιλέξουμε ή αυτόν τον δρόμο ή κάποιον άλλον. Σε διεθνές επίπεδο, πολλοί ακαδημαϊκοί χρησιμοποιούν αυτόν τον όρο και παραθέτω εδώ διάφορους συγγραφείς που έχουν διαχειριστεί αυτό το αντικείμενο. Είναι μια μεταφορά για το πώς καλούμαστε να διαχειριστούμε την Ειδική Αγωγή.

Θα πρέπει όμως πρώτα απ' όλα να αναγνωρίσουμε τον ελέφαντα στο δωμάτιο. Στις Ηνωμένες Πολιτείες ζούμε δυστυχώς δύσκολους καιρούς όσον αφορά την Ειδική Αγωγή. Αυτό που βλέπουμε με την κυβέρνηση Τραμπ και την Ειδική Αγωγή ή την Εκπαίδευση γενικότερα, βλέπουμε ότι υπάρχει μια συντηρητική προσέγγιση στις Ηνωμένες Πολιτείες όσον αφορά τη δημόσια Εκπαίδευση.

Υπάρχει, βιώνει μια εχθρότητα από την πλευρά της κυβέρνησης και θα έλεγα δυστυχώς αυτή η ομάδα έχει την ισχύ στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Ειδική Αγωγή βιώνει προσπάθειες από πλευράς κυβέρνησης να υποβαθμιστεί και ένα μεγάλο πράγμα που συμβαίνει με την κυβέρνηση Τραμπ είναι η επίθεσή της στην ισοτιμία, στην συμπεριληπτικότητα και στη διαφορετικότητα.

Οι άνθρωποι πλέον δεν μπορούν, δεν νιώθουν άνετα προωθώντας αυτές τις ιδέες που προανέφερα. Αυτό βέβαια έχει και επιπτώσεις στην Εκπαίδευση.

Ισότιμη Εκπαίδευση: Τι σημαίνει ακριβώς; Εγώ είμαι στο Οχάιο. Έχουμε έναν ρεπουμπλικανό νομοθέτη, ο οποίος πολλές φορές αντιγράφει αυτά που συμβαίνουν σε διεθνές επίπεδο. Πολλοί άνθρωποι νιώθουν νευρικότητα με το πώς διαμορφώνονται οι υποτροφίες, η Εκπαίδευση, και όλοι νιώθουν άβολα για το πώς θα εξελιχθεί το θέμα της Εκπαίδευσης γενικότερα, αλλά και της Ειδικής Αγωγής.

Θα μιλήσω λοιπόν γι' αυτά τα θέματα, τα οποία πλέον αντιμετωπίζονται από μια πιο συντηρητική σκοπιά. Υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι είναι πιο λογικοί σε σχέση με τις συντηρητικές προσεγγίσεις που ακούγονται κατά κόρον τον τελευταίο καιρό.

Στις τελευταίες εκλογές, ο Πρόεδρος μίλησε για την Εκπαίδευση το 2025, ένα έγγραφο με πολύ αντιδημοφιλείς ιδέες για την Εκπαίδευση και είπε ο Τραμπ: «Αυτό είναι το σχέδιο». Το οποίο ήταν τόσο μη δημοφιλές που

ο Τραμπ τελικά είπε ότι δεν είναι δικό μου». Πολλές από αυτές τις πολιτικές του project 2020-2025 απορρίφθηκαν, άλλες όμως υιοθετήθηκαν και η Ειδική Αγωγή περιλαμβανόταν σε αυτό το project 2025 με έναν τρόπο που δεν ενθουσίασε σχεδόν κανέναν.

Περιλαμβάνει διάφορα άρθρα για το πώς θα χρηματοδοτείται η Ειδική Αγωγή, πώς θα δίνονται οι επιχορηγήσεις στα διάφορα σχολεία και πόση ευελιξία χρειάζεται για τη διαχείριση αυτών των κονδυλίων, τα voucher για τα ιδιωτικά σχολεία και η απομάκρυνση από τη δομική ιδέα του τι είναι Ειδική Αγωγή.

Ήταν μια δύσκολη στιγμή για την Ειδική Αγωγή και πολλοί άνθρωποι που άκουσαν αυτές τις ιδέες άσκησαν κριτική για το πόσο κακές είναι, ιδιαίτερα για την Ειδική Αγωγή, και δημιουργώντας μια πολιτική ατμόσφαιρα που θα μπορούσε κανείς να τη χαρακτηρίσει εχθρική απέναντι σε αυτό που όλοι γνωρίζουμε ως Ειδική Αγωγή.

Γίνεται πολύς λόγος τα τελευταία χρόνια για την ιδιωτικοποίηση και άλλα θέματα και νομίζω ότι ο Δημήτρης έχει καλύψει πολλά από αυτά και το πώς η Εκπαίδευση γίνεται ένα αγαθό της αγοράς.

Η ιδιωτικοποίηση και η χρήση των voucher για επιλογή σχολείου, κάποιος είπε ότι μπορεί να βοηθάει τα παιδιά με αναπηρίες, όμως στην Εκπαίδευση βλέπουμε ότι τα χρήματα που δίνονται στους γονείς δεν είναι αρκετά για τις φτωχές οικογένειες να επιλέξουν τα προγράμματα που θέλουν.

Αν όμως έχουμε μια προσέγγιση της αγοράς, από την άλλη, η οποία επικεντρώνεται στους πελάτες και στο κέρδος, ανοίγεται μια άλλη πόρτα, δηλαδή τα σχολεία να χρησιμοποιούν παραπληροφόρηση για να προσελκύσουν πελάτες, να μην υπάρχει η αίσθηση της λογοδοσίας που είναι πάρα πολύ σημαντική.

Είναι μεγάλες αυτές οι προκλήσεις, οπότε θα ήθελα να διαβάσετε τα πολλά πράγματα που πραγματικά μπορεί να πάνε στραβά αν ακολουθήσουμε τους κανόνες της αγοράς. Και θα ήθελα επίσης να πούμε ότι υπάρχει η υπεράσπιση του νόμου από πολλούς για την Ειδική Αγωγή για τα παιδιά με αναπηρίες.

Είναι ο ομοσπονδιακός νόμος και ο τρόπος ο οποίος έχει επιβληθεί από την κυβέρνηση Τραμπ είναι ότι θέλει να κλείσει το Υπουργείο Παιδείας και θέλει να βάλει την Ειδική Αγωγή στο Υπουργείο Υγείας για πολλούς λόγους.

Υπάρχουν οργανωμένες καμπάνιες και συνηγορία. Υπάρχουν άνθρωποι που έρχονται σε επαφή με τους αντιπροσώπους τους και λένε ότι πρέπει να προστατεύσουμε τον ομοσπονδιακό νόμο, την Ειδική Αγωγή, και οι καιροί είναι δύσκολοι γιατί η επίθεση στην Ειδική Αγωγή μπορεί να είναι μια πολύ κακή κίνηση, αλλά στις Ηνωμένες Πολιτείες βρισκόμαστε σε τέτοιους καιρούς που όλες οι κακές ιδέες τείνουν να επιπλέουν.

Λοιπόν, υπάρχουν πολλά που διακυβεύονται αυτή τη στιγμή και αυτό επιτείνει ακόμα περισσότερο το ερώτημα του ότι η Ειδική Αγωγή βρίσκεται σε σταυροδρόμι και για να δούμε ποιον δρόμο θα ακολουθήσουμε πρέπει να κατανοήσουμε εν τω βάθει τι ακριβώς είναι.

Βλέπετε, εδώ έναν κατάλογο δημοσιεύσεων και θα έλεγα ότι το πρώτο πράγμα που έρχεται στο μυαλό ενός ανθρώπου είναι γιατί σαν χώρος, σαν τομέας, φαίνεται ότι συνεχώς παρουσιάζουμε, είμαστε αντιμέτωποι με προβλήματα, μόνιμα προβλήματα που αφορούν την ειδική Εκπαίδευση.

Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει και να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή διότι πρόκειται για ουσιώδη ερωτήματα τα οποία υπάρχουν για χρόνια και αυτό είναι ενδιαφέρον από μόνο του. Πολλοί ρωτάνε γιατί υπάρχει Ειδική Αγωγή, ποιος είναι ο σκοπός, γιατί τη χρειαζόμαστε. Τα ερωτήματα αυτά έρχονται από παντού, η κριτική αυτή.

Τι λοιπόν θα πρέπει να είναι η Ειδική Αγωγή τελικώς, πώς θα πρέπει να υλοποιείται, πού, τι σημαίνει και αν τη χρειαζόμαστε, τι σημαίνει συμπεριληπτικότητα. Διάφορες σημαντικές ερωτήσεις που τελικά θέτουν το ερώτημα: Ποια είναι η κατεύθυνση που πρέπει να πάρουμε σήμερα, λαμβανομένων υπόψη των εξωτερικών πιέσεων, το περιβάλλον μέσα στο οποίο θα πρέπει να πλοηγηθούμε.

Και όλα αυτά εξαρτώνται από τους εμπλεκόμενους, τους γονείς, αυτούς που δημιουργούν τις πολιτικές, τις σχολές, τους ερευνητές, τους δασκάλους. Είναι ερωτήματα τα οποία τα αντιμετωπίζουμε όλοι και συχνά

όταν αναφέρομαι σε σταυροδρόμια τελικώς το ερώτημα μπαίνει ποια θα πρέπει να είναι η κατεύθυνση που θα πάρουμε αμέσως μετά.

Γιατί λοιπόν η Ειδική Αγωγή βρίσκεται στο κέντρο του ενδιαφέροντος; Το 2000 είχε γραφτεί ένα πόνημα γενικά της Ειδικής Αγωγής με τη λογική των ώριμων και μη ώριμων επαγγελματιών. Τα ώριμα, όπως η Μηχανική, η Νομική, η Ιατρική, ανήκουν στην πρώτη κατηγορία.

Μάλιστα, γίνονται συζητήσεις και επ' αυτών των επαγγελματιών, αλλά επί της ουσίας δεν αμφισβητείται η ουσία τους. Σε ένα ώριμο επάγγελμα, αυτός που το ασκεί οδηγείται από μια πιστοποιημένη επιστημονική γνώση. Οι μέθοδοι και τα standards είναι ξεκάθαρα, υπάρχουν μοντέλα και δεν τα επιβάλλει η κυβέρνηση, η πολιτεία.

Υπάρχουν σαφείς κατευθύνσεις επί της ουσίας της πρακτικής άσκησης και επ' αυτού συμφωνούν όλοι. Η κατάρτισή τους αναμφισβήτητα θεωρείται αξιόπιστη σε βάσεις καλά τεκμηριωμένες. Η προετοιμασία μετά το πτυχίο είναι σαφής, αναλόγως βεβαίως με το επάγγελμα.

Από την άλλη πλευρά θα πρέπει να πούμε ότι πάντοτε υπάρχουν κάποια κενά σε όλα τα επαγγέλματα υπό αυτήν την έννοια, αλλά στα μη ώριμα επαγγέλματα αυτά είναι περισσότερα και είναι και ένα από τα σταυροδρόμια, αν θέλετε, στα οποία βρισκόμαστε.

Υπάρχει ένα συνεχές feedback, βεβαίως, πρακτικών, ασκήσεων, πειραματισμών. Τα πράγματα αλλάζουν συν τω χρόνω, γίνεται μια προσπάθεια όλα να είναι τεκμηριωμένα βάσει σοβαρής έρευνας. Σε κάθε όμως περίπτωση υπάρχουν τα ιδεολογήματα και οι πρακτικές οι οποίες πρυτανεύουν.

Πώς ασκούνται τα επαγγέλματα, πώς καθοδηγεί λοιπόν ο δάσκαλος την ίδια του τη δουλειά; Κάνει κάτι επειδή του αρέσει, επειδή έχει ενστερνιστεί την Χ ιδεολογία; Υπάρχουν επαρκή τεκμήρια; Υπάρχουν ξεκάθαρα standards;

Τα προγράμματα προετοιμασίας συχνά είναι βασισμένα σε αντιφατικές μεθόδους, αντικρουόμενες. Όλα αυτά συνυπάρχουν και είναι πράγματα τα οποία θα πρέπει να τα σκεφτούμε όταν μιλάμε για διαφορετικότητα, για συμπερίληψη, για ισοτιμία. Είναι η φύση της αναπηρίας

όμως που κάνει τα πράγματα διαφορετικά και γι' αυτό το λόγο απαιτείται μια διαφορετική προσέγγιση.

Χρησιμοποιούνται λοιπόν μέθοδοι οι οποίοι βασίζονται σε καλύτερα τεκμήρια της ίδιας της έρευνας. Το θέμα από μόνο του είναι αρκετά σύνθετο.

Υπάρχουν τρία σταυροδρόμια στα οποία θα ήθελα να αναφερθώ σήμερα. Ο Δημήτρης και εγώ έχουμε συζητήσει πολύ για ένα από αυτά και τούτο αφορά και κατά κάποιο τρόπο αναλύει και τα άλλα δύο, τις προκλήσεις που έχουμε δηλαδή, και θα μας έδινε μια σωστή κατεύθυνση σχετικά με τα τεκμήρια που έχουμε ανάγκη για να πλοηγηθούμε μέσα στο τοπίο της Εκπαίδευσης χωρίς να αισθανόμαστε, αν θέλετε, παγιδευμένοι. Και τούτο αφορά την ηθική της επιστήμης και την υποστήριξη, τη συνηγορία, με έναν τρόπο έντιμο.

Το δεύτερο, το οποίο δυστυχώς έρχεται να μπει σε μια εποχή δύσκολα πολιτική, έχει να κάνει με την εξατομικευμένη εκπαίδευση για τα άτομα με αναπηρίες. Θέλω να το δούμε σε σχέση με τις προσδοκίες που έχουμε για το μέλλον, ποιο είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα έπρεπε να το εξετάσουμε.

Και τέλος, θέλω να δούμε αυτό που λέμε FAPE, Free Appropriate Public Education, Ελεύθερη Κατάλληλη Δημόσια Εκπαίδευση, που συνδυάζει όλα τα παραπάνω. Είναι το FAPE μια πρωταρχική ανάγκη ή δευτερεύουσα ανάγκη, αν θέλετε, στο χώρο μας;

Αυτά λοιπόν είναι τα κύρια σταυροδρόμια που έχουμε να αντιμετωπίσουμε σε σχέση με τη συμπερίληψη και αν επιλέξουμε το FAPE, τι αυτό θα σήμαινε για τη βελτιστοποίηση μιας βάσης γνώσης στη δουλειά μας. Και εδώ το σημαντικό δεν είναι η έρευνα, αλλά πώς αυτήν την ενσωματώνουμε και πώς μπορεί να υποστηρίξει την Ειδική Αγωγή και όλους αυτούς που δουλεύουν στον χώρο.

Θα δούμε λοιπόν κάποιες σπουδαίες ιδέες, ιδέες που εγώ και ο Δημήτρης προσπαθούμε να διαμορφώσουμε σε διάφορες μορφές και κατευθύνσεις με τη λογική του τι ακόμα μπορεί να κάνουμε, όχι μόνο για να επιβιώσουμε, αλλά για να γίνουμε πιο ισχυροί, καλύτεροι και πιο αποτελεσματικοί για τους μαθητές μας και τις οικογένειες που εξυπηρετούμε.

Και τέλος, κάτι πολύ σημαντικό για τις ΗΠΑ, θέλουμε να δούμε ένα. Πώς διαμορφώνεται ένα σύστημα βιώσιμο, υψηλής ποιότητας, ειδικά για την Ειδική Εκπαίδευση.

Όλα αυτά θα πρέπει να μελετηθούν πραγματικά συστηματικά, διότι έχουμε να κάνουμε με σταυροδρόμια παράπλευρα ή μάλλον αν θέλετε, μέσα στα τρία κύρια σταυροδρόμια. Όλα αυτά έχουν σκοπό να κάνουν την Εκπαίδευση καλύτερη.

Αλλά είναι και κάτι περισσότερο. Θα πρέπει να ωριμάσουμε σαν επάγγελμα και υπάρχουν και κάποιες μοναδικές προκλήσεις όταν σκεφτόμαστε την Ειδική Εκπαίδευση, την Ειδική Αγωγή. Αν ο σκοπός μας, όπως είπα από την αρχή, είναι να σας συμπεριλάβουμε τους πάντες στην λογική της αγωγής, θα πρέπει να διασφαλίσουμε ισότιμη, τίμια και δίκαιη Εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλους. Και αυτό απεικονίζει τελικά και τη λογική της FAPE.

Το σημαντικό είναι να δούμε το ρόλο της ηθικής και με τη λογική αυτή πώς μπορεί να γίνει ισότιμη, έντιμη και δίκαιη η Ειδική Αγωγή. Βεβαίως, αισθάνομαι λίγο βλάκας όταν απευθύνομαι σε Έλληνες και μιλάω για ηθική. Ελπίζω να μη φανώ τόσο χαζός, αλλά τέλος πάντων, ευρέως η όρος γίνεται αντιληπτός ως προς τους στόχους στην Ειδική Αγωγή και πώς μπορούμε να αγωνιστούμε γι' αυτούς τους σκοπούς και να τους υλοποιήσουμε.

Ακριβώς αυτό όμως πρέπει να κάνουμε, γιατί θέλουμε να έχουμε το μέγιστο του οφέλους για τους σπουδαστές μας με την ελάχιστη βλάβη, αν θέλετε, σε επίπεδο πρακτικής, σε επίπεδο πολιτικών, παντού. Αυτός θα έπρεπε να είναι ο στόχος για όλους τους μαθητές της Ειδικής Αγωγής και βεβαίως η ηθική συμπεριλαμβάνει και τη λογική της δικαιοσύνης.

Θα πρέπει να είναι τίμια και ισότιμη στον τρόπο που κατανέμονται τα οφέλη στους ωφελούμενους. Η ηθική λοιπόν αφορά όλα αυτά, όλα αυτά που οφείλουμε να κάνουμε στον χώρο της Ειδικής Αγωγής. Είναι ένας στόχος και είναι και ο κανόνας που μας οδηγεί στην υλοποίησή της. Η Ειδική Αγωγή θα πρέπει να οδηγείται από την ηθική και από ηθικές κατευθυντήριες γραμμές.

Οπότε, η επιστήμη, ποιος είναι ο ρόλος της εδώ; Μεταξύ ηθικής και επιστήμης υπάρχει ένα θολό τοπίο, αλλά για να δούμε ειδικά στην Ειδική

Αγωγή ποιος είναι ο ρόλος τους. Η έρευνα και η επιστήμη ενημερώνει και καθοδηγεί τους στόχους, την υλοποίηση των στόχων. Υπάρχουν όμως κάποια ερωτήματα εν προκειμένω.

Για να προοδεύσουμε, θα πρέπει να σκεφτούμε κατά πόσον κάτι είναι επωφελές ή βλάπτει, αν είναι ισότιμο, εάν είναι έντιμο. Έτσι δοκιμάζουμε τα αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης του επαγγέλματός μας, ειδικά για τους μαθητές Ειδικής Αγωγής, σε οτιδήποτε τελικώς μπορεί να τους αφορά.

Μια από τις προκλήσεις για την επιστήμη είναι ότι δεν υπάρχει ναι και όχι, μιλάμε πάντα με πιθανότητες. Η επιστήμη μας βοηθά να καταλάβουμε αν μια συγκεκριμένη πρακτική κατά πάσα πιθανότητα θα είναι επωφελής. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα δουλέψει για όλους και πάντα, αλλά βλέπουμε τις πιθανότητες, τις περισσότερες πιθανότητες.

Υπάρχουν όμως και κάποιοι όροι, κάποιες προϋποθέσεις. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, ποιες είναι οι περισσότερες πιθανότητες όταν διδάσκουμε μαθηματικά, κοινωνικές δεξιότητες, συμπεριφορικά ζητήματα; Ποιες είναι οι πρακτικές τελικά που θα φέρουν το καλύτερο αποτέλεσμα με τις μεγαλύτερες πιθανότητες;

Υπάρχουν συγκεκριμένες μεθοδολογίες που μας βοηθούν να δώσουμε τις πιο αντικειμενικές απαντήσεις και θα δούμε ποιες είναι αυτές, τι σημαίνει διαβλητές, αν θέλετε, κατευθύνσεις ή ιδέες που είναι αυτές τελικά που μπορεί να υπονομεύσουν το έργο μας.

Η επιστήμη, κατά την άποψή μου, αφορά μεθόδους. Είναι ένας χώρος δοκιμής, ελέγχου, πέραν της βάσης της, που εμπλέκει τις προκαταλήψεις, αλλά μας βοηθά να αξιολογήσουμε τον τρόπο που προχωράμε χωρίς προκαταλήψεις.

Οι άνθρωποι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι έχουν ο καθένας τη δική του ιδεολογία ή κάποιες φορές βασίζονται στο ένστικτό τους. Σε κάποιες περιπτώσεις, ενδεχομένως και να είναι καλό. Σε ένα ώριμο όμως επάγγελμα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί με το πώς αποτιμούμε τα πράγματα. Θα πρέπει να δούμε τι είναι αυτό που δοκιμασμένα και τεκμηριωμένα δίνει το καλύτερο αποτέλεσμα.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει η εξουσία. Εγώ που έχω κάποια χαρτιά, μπορώ να λέω, νομιμοποιούμαι να λέω το οτιδήποτε; Η επιστήμη δεν

αποδέχεται την αυθεντία. Τα πάντα μπορούν να αμφισβητηθούν. Πάντοτε λέμε βάσει των καλύτερων διαθέσιμων ενδείξεων, αποδείξεων, τεκμηρίων, ό,τι θέλετε, αλλά βάσει των καλύτερων μέχρι στιγμής.

Νομίζω ότι με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να καλύψουμε τα κενά τα οποία μπορεί να αφήνει στο πέρασμά της η υλοποίηση μιας ιδέας η οποία στηρίζεται σε μια επιστήμη. Για την Ειδική Αγωγή λέμε evidence informed, υποστηριζόμενη από αποδείξεις. Υπάρχει η αυτονομία του να δράσουμε, αλλά πάντοτε ο τρόπος που ενεργούμε θα πρέπει να βασίζεται σε σαφή τεκμήρια.

Και τέλος, η συνηγορία. Και εδώ υπάρχουν κάποιες προκλήσεις. Μόλις σας έδειξα, μίλησα για το πολιτικό κλίμα, που οι άνθρωποι θα πρέπει να μιλήσουν, θα πρέπει να πουν «δεν πρέπει να κάνουμε το Α, να κάνουμε το Β». Στην Ειδική Αγωγή, η φωνή μπορεί να είναι των ερευνητών, των καθηγητών, των γονέων. Θα πρέπει να κάνουμε αυτό για να είμαστε δίκαιοι και ισότιμοι.

Αυτό λοιπόν αφορά την έρευνα, τη χρηματοδότηση, τις πολιτικές, τα πάντα. Όμως θα πρέπει να έχουμε κατά νου ότι η συνηγορία ξεκινά με απαντήσεις, δεν πλοηγείται με αβεβαιότητα, τί θα έπρεπε ίσως να κάνουμε. Η πολιτική είναι εκεί. Τα σχολεία θα πρέπει να υιοθετήσουν αυτή τη γραμμή.

Οπότε η σχέση της με την επιστήμη από μόνη της είναι αρκετά περιπλεγμένη. Η συνηγορία είναι καλή, είναι αναγκαία, αλλά θα πρέπει και αυτή να στηρίζεται στα καλύτερα διαθέσιμα δεδομένα και τεκμήρια. Μόνο έτσι, αν λάβουμε όλα αυτά υπ' όψιν μας, θα μπορέσουμε να πούμε ότι είμαστε ένα ώριμο επάγγελμα, όχι επί τη βάσει των πρακτικών μόνο, αλλά και της έρευνας που χρειαζόμαστε για να τεκμηριώσουμε διαδρομές οι οποίες θα οδηγήσουν σε μια καλύτερη αγωγή.

Χρειαζόμαστε λοιπόν αντικειμενικά δεδομένα, τεκμήρια, αλλά και δεσμευτικούς ηθικούς κανόνες. Όλα αυτά έχουν να παίξουν έναν σπουδαίο ρόλο όταν θέλουμε να προωθήσουμε τη δικαιοσύνη στην Ειδική Αγωγή. Βεβαίως, όλα αυτά βλέπετε στο διάγραμμα στην οθόνη ότι αλληλεπικαλύπτονται σε μεγάλο βαθμό.

Πολλοί ίσως να διαφωνείτε μαζί μου, αλλά τέλος πάντων. Μπορείτε να μου πείτε ότι από μόνο του αυτό είναι ένα θέμα. Όντως, στην Ειδική Αγωγή έχουμε ανησυχήσει αρκετά για το πώς οριοθετούνται όλα αυτά και ποιος είναι ο ρόλος τους. Εγώ θα έλεγα ότι αυτά είναι σταυροδρόμια που θα πρέπει να λάβουμε αποφάσεις και να ξεκαθαρίσουμε ποια είναι η συμπληρωματικότητα του ρόλου που παίζει ο κάθε όρος από αυτούς που σας δείχνω.

Έχει γίνει μεγάλη έρευνα σχετικά με τις αξίες, τις σχέσεις και τους ρόλους του καθενός. Οι αξίες και η ηθική έχουν να κάνουν με τη δικαιοσύνη και η επιστήμη είναι η αναζήτηση της ίδιας της αλήθειας. Οπότε οι αξίες παίζουν βεβαίως στην επιστήμη έναν ρόλο, αναμφισβήτητα, οι αξίες μπορεί να επηρεάσουν κατά κάποιο βαθμό και την αλήθεια. Αλλά οι αξίες παίζουν και κατά την άσκηση της επιστήμης έναν τεράστιο ρόλο υπό τη λογική της νέας ανακάλυψης.

Θέτοντας ερωτήσεις ή αποφασίζοντας τι είναι σημαντικό να αντιμετωπίσουμε, να διδάξουμε, να δοκιμάσουμε, εκεί ακριβώς παρεμβαίνουν οι αξίες και παίζουν έναν ουσιώδη ρόλο. Αν αποφασίσουμε να κάνουμε μια έρευνα, να χρηματοδοτήσουμε μία, θα πρέπει να δούμε πώς δουλεύουμε στην Εκπαίδευση εν προκειμένω.

Αυτό αφορά το να επιλέξουμε έρευνα στο πώς διδάσκουμε πιο αποτελεσματικά την ανάγνωση ή τα άτομα με αναπηρίες. Αυτό είναι μια κρίση που αφορά αξίες. Αυτή τη στιγμή, ατυχώς, οι μαθητές με ειδικές ανάγκες δεν καλύπτονται πλήρως υπό αυτή τη λογική.

Υπάρχει ένα άλλο πλαίσιο όπου οι αξίες παίζουν έναν πολύ διαφορετικό ρόλο και αυτό είναι το πλαίσιο της τεκμηρίωσης. Δηλαδή, εδώ μπαίνουν τα ωρολόγια προγράμματα, κατά πόσον αυτά παίζουν τον ρόλο τους ή όχι. Και εδώ χρειαζόμαστε καλά τεκμηριωμένες και διαφανείς μεθόδους που καταλήγουν στο συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Και εδώ είναι η διαφορά ανάμεσα στο πλαίσιο της ανακάλυψης και στο πλαίσιο της τεκμηρίωσης.

Αναγνωρίζοντας λοιπόν το βάρος των αξιών, θα πρέπει να δούμε και όλες τις άλλες συνιστώσες που μπορεί να φαίνονται αντιτιθέμενες και αντικρουόμενες, αλλά δεν είναι ακριβώς έτσι, γιατί μπορούν να μας

οδηγήσουν στο να καταλάβουμε τι είναι το διαφορετικό, τι είναι το λάθος, να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε διαφορετικά.

Υπάρχει μια τάση εδώ και πολύ καιρό, αλλά σαν χώρος θα πρέπει να το σκεφτούμε τι θα κάνουμε με το ακόλουθο. Υπάρχουν κάποιες σχολές και στην Ειδική Αγωγή που αναγνωρίζουν ότι η επιστήμη είναι value free, χωρίς αξίες, όπως οποιαδήποτε άλλη ιδεολογία.

Οπότε ας σταματήσουμε να προσποιούμεθα ότι είμαστε επιστήμονες που αναζητούμε την αλήθεια, την αποτελεσματικότητα της άσκησης, της πρακτικής. Υπάρχουν κάποιες φωνές στην Ειδική Αγωγή που πραγματικά θέλουν να μπλέξουν τις ιδεολογίες με την επιστήμη και, με βάση το διάγραμμα που σας έδειξα πριν, να τα κάνουν όλα ένα.

Η πρόκληση η οποία υπάρχει εν προκειμένω είναι ότι θα πρέπει να καταλάβουμε ποια είναι η δική μας δέσμευση που αφορά την κοινωνική δικαιοσύνη. Τι είναι αυτό; Τι σημαίνει να είσαι δεσμευμένος στην αναζήτηση της αλήθειας, πέραν των πολιτικών, του ενστίκτου ή οτιδήποτε άλλο μπορεί να μας καθοδηγεί;

Το σταυροδρόμι εδώ είναι τι πρέπει να υποστηρίζει την πρακτική και την πρόοδο στην Ειδική Αγωγή, όπου ίσως κάποιος σκεφτούν ότι μπορεί να είναι οι πολιτικές ή κάποιος να πει ότι η εμπειρική γνώση είναι εξίσου καλή όπως οποιαδήποτε άλλη. Όμως εμείς θα πρέπει να σκεφτούμε: Αυτό είναι καλό;

Θα πρέπει να αναγνωρίσουμε την επιστήμη και την ηθική και να σταματήσουμε να δοκιμάζουμε και να αμφισβητούμε τις οποιεσδήποτε πρακτικές επί τη βάσει του αποτελέσματος; Τι είναι εν προκειμένω το αντικειμενικό τεκμήριο το οποίο μας δείχνει τον δρόμο;

Αλλά όλα αυτά και πάλι μας παραπέμπουν στη λογική του ώριμου επαγγέλματος. Κάποιοι θολοί, αν θέλετε, ρόλοι και σχέσεις συμπεριλαμβάνουν πολλά από αυτά τα οποία είπα πριν, διότι πράγματι υπάρχουν. Ο καθένας έχει το προσωπικό του αφήγημα. Πάντοτε υπάρχουν ιδεολογήματα και δοκιμάζονται διαφορετικά πράγματα.

Κάποια πράγματα γίνονται σωστά ή λάθος, κάποιος ισχυρίζεται ότι θα πρέπει να υιοθετήσουμε μια προσέγγιση ιατρικού μοντέλου εγώ θα

έλεγα. Ο Δημήτρης και εγώ όντως το έχουμε υποστηρίξει, έναντι αυτών που υποστηρίζουν το καθαρό ιατρικό μοντέλο.

Πιστεύουμε ότι απλώς όλο αυτό χτίζει μια λογική παθολογίας γύρω από την Ειδική Αγωγή. Πράγματι, υπάρχουν προβλήματα τα οποία επηρεάζουν αρνητικά την απόδοσή τους, αλλά όλα αυτά, αν τα θεωρήσουμε ότι υπερισχύουν, μόνο κακό μπορούν να κάνουν στη δική μας δουλειά.

Κάποιοι υποστηρίζουν την πλήρη συμπερίληψη και κάποιοι άλλοι την πλήρως ξεχωριστή και απομονωμένη. Όλα αυτά είναι αντικείμενο μιας τεράστιας δημόσιας συζήτησης, όταν ασκείται μια κριτική στις τεκμηριωμένες πρακτικές. Υπάρχουν πάντοτε φωνές που αναφέρονται στο έλλειμμα, αν θέλετε. Αλλά τελικά εμείς τι κάνουμε;

Όταν υπάρχει ένα έλλειμμα, όταν κάποιος μαθητής δεν γνωρίζει κάτι, εμείς είμαστε εκεί για να τον υποστηρίξουμε. Δεν υπάρχουν μη ορθά ελλείμματα. Εμείς είμαστε εκεί για να διαχειριστούμε όλα αυτά τα ζητήματα.

Συνεπώς, υπάρχουν προβλήματα, υπάρχουν κίνδυνοι στο να αντιμετωπίσει κανένας την πολιτική και την επιστήμη ξέχωρα από την οποιαδήποτε πρακτική εμπειρία, χωρίς καμία προσπάθεια να τα συνδυάσει όλα αυτά, ειδικά κάτω από την ομπρέλα της Ειδικής Αγωγής, θέλοντας να φτιάξει κάτι εντελώς ξεχωριστό.

Και τέλος, βεβαίως, υπάρχει και η πολιτική που και πάλι παρεμβαίνει παντού και μπορείτε να με ρωτήσετε στο τέλος. Το θολό περιβάλλον έναντι του ξεκάθαρου, η ηθική, η πολιτική και η επιστήμη. Υπάρχουν πολλές ανησυχίες και είναι καλό να ανησυχεί κανένας όταν μιλάμε για αξίες.

Εμένα αυτό μου αρέσει: Οι σπουδαστές Ειδικής Αγωγής, το ποσοστό τους αυξάνει συνεχώς στο σύνολο του συνολικού πληθυσμού, αλλά σίγουρα εντοπίζονται τα ποσοστά αυτά υψηλότερα σε κάποιες συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Οπότε θα πρέπει να το εξετάσουμε και αυτό.

Ήδη έχει εξεταστεί με διάφορους τρόπους για χρόνια και ο Paul Morgan, ένας σπουδαίος ερευνητής, πήρε μια άλλη προσέγγιση και αναφέρθηκε στην Ειδική Αγωγή λέγοντας: «Όταν το βλέπεις εξατομικευμένα, τα προσωπικά επιτεύγματα του καθενός, αντιλαμβάνεσαι ότι οι μειονότητες στην Αμερική μπορεί να υποεξυπηρετούνται σε κάποιους χώρους».

Τι θέλω να πω χωρίς να μακρηγορώ: Ότι αυτό δεν έχει και τόσο σημασία. Αυτό που έχει σημασία είναι να ξέρουμε αν το μεγάλο πρόβλημα είναι ότι έχουμε πολλούς στις μειονότητες με αναπηρίες ή αν υπάρχουν πολλοί σπουδαστές που δεν εξυπηρετούνται τελικά, ενώ έχουν το δικαίωμα.

Αυτά και τα δύο ερωτήματα αφορούν τη δικαιοσύνη. Το πρώτο λοιπόν πράγμα είναι να δούμε ποια είναι η ουσία αυτού του ερωτήματος για να καθοδηγηθούμε σωστά. Είναι ρατσισμός; Που υπάρχει έτσι κι αλλιώς, βεβαίως. Θα πρέπει να κάνουμε σοβαρές δοκιμές και ασκήσεις για να καταλήξουμε.

Και υπάρχει μεγάλη βιβλιογραφία σχετικά με το πόσο εξυπηρετούνται οι μειονότητες στην Ελλάδα, στις ΗΠΑ, και βεβαίως το ίδιο αφορά και τις Ιατρικές Υπηρεσίες. Αναρωτιέται λοιπόν κανείς: Υπάρχει κάτι με την Ειδική Αγωγή; Είναι κάτι τρομερό που όταν λέμε «α, υπάρχουν παιδιά που δεν εξυπηρετούνται με αυτή τη λογική» και η αντίδραση είναι «α, πα πα, ναι, θα έπρεπε να προσφέρεται στα παιδιά που το έχουν ανάγκη»;

Είναι τόσο απλό και όμως τελικά γίνεται τόσο σύνθετο και μας δείχνει πολύ καλά γιατί χρειαζόμαστε αξίες, γιατί πρέπει να καταπολεμάμε τώρα τον ρατσισμό, γιατί χρειαζόμαστε μια στιβαρή ερευνητική βάση. Διότι το θέμα είναι ποιοι εξυπηρετούνται ενώ δεν εξυπηρετούνται, ενώ θα έπρεπε.

Η ηθική, η πολιτική και η επιστήμη και η συνηγορία είναι τα μονοπάτια στα οποία θα πρέπει να πάρουμε για να δούμε τελικά ποιο δρόμο θα ακολουθήσουμε.

Και τώρα μιλώντας για το νόμο περί ατομικής εκπαίδευσης στα άτομα με αναπηρίες, έχουμε πολλούς οι οποίοι έχουν μιλήσει γι' αυτό και πιστεύω ότι αυτός ο βασικός νόμος για την Ειδική Αγωγή έχει δημιουργήσει αντικρούσεις από τότε που εμφανίστηκε. Είναι σημαντικό να δούμε όλες τις πολιτικές, γιατί έχει υπάρξει μεγάλη συζήτηση για όλα αυτά τα σταυροδρόμια στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ακόμα υπάρχουν άνθρωποι που θέλουν αυτόν τον νόμο είτε να τον ξεφορτωθούν είτε να τον αποδυναμώσουν, δηλαδή να μην παρέχεται η Ειδική Αγωγή, να μην υπάρχει δέσμευση της παροχής της και να εξετάζεται ποιος χρειάζεται όλα αυτά.

Πραγματικά, αυτός ο νόμος αποτελεί ένα πλαίσιο το οποίο δέχεται εξαιρετική κριτική. Ζητάει εκ προοιμίου επαγγελματίες στα σχολεία και πραγματικά όλοι θα θέλαμε ένα πλαίσιο όμως που θα πηγαίνει τις σκέψεις μας και τις πράξεις μας μπροστά για το πώς θα πρέπει να είναι η Ειδική Αγωγή.

Και η κριτική που ασκείται είναι ποιος είναι αυτός ο οποίος θα είναι ο αποδέκτης της Ειδικής Αγωγής, τι είναι η Ειδική Αγωγή, πώς θα τη λαμβάνει, γιατί θα τη λαμβάνει, ποιες είναι οι προτεραιότητες, ποια είναι η δουλειά μας η βασική όσον αφορά τους μαθητές με αναπηρίες.

Τα βασικά στοιχεία λοιπόν αυτού του νόμου, του IDEA, είναι και αυτά τα οποία δημιουργούν τις περισσότερες συγκρούσεις. Τον χρειαζόμαστε λοιπόν αυτόν τον νόμο; Για να έχει κανείς Ειδική Αγωγή βάσει του νόμου, πρέπει να ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένα κριτήρια.

Υπάρχουν 13 κατηγορίες κριτηρίων. Κάποιοι τα παραβλέπουν, δηλαδή να μην έχεις μόνο αναπηρία, αλλά να χρειάζεσαι και Ειδική Αγωγή για να μπορέσεις να διαχειριστείς αυτή την αναπηρία σου έτσι ώστε να έχεις μια ισότιμη και έντιμη Εκπαίδευση. Ο νόμος αυτός προβλέπει για μια ειδική Εκπαίδευση, μια Ειδική Αγωγή σχεδιασμένη στην αναπηρία, που σημαίνει ότι δεν έχουμε μια γενική Εκπαίδευση αλλά μια Εκπαίδευση η οποία ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες.

Και για να δούμε λοιπόν ποιος και γιατί και τι είδους αγωγή χρειάζεται. Δεν αρκεί μόνο ένα τεστ, αλλά υπάρχουν διάφορα επίπεδα στα οποία κάποιος θα πρέπει να αξιολογηθεί. Επίσης, το FAPE, δωρεάν κατάλληλη δημόσια Εκπαίδευση, είναι ένα σχέδιο Εκπαίδευσης και το οποίο βρίσκεται και αυτό σε ένα σταυροδρόμι. Μιλάει για ένα λιγότερο περιοριστικό περιβάλλον.

Δηλαδή, ο νόμος απαιτεί από τους μαθητές με αναπηρία να εκπαιδεύονται στο ίδιο επίπεδο με τους ομόλογούς τους οι οποίοι δεν έχουν αναπηρίες. Εν τούτοις, αν το πρόγραμμα ατομικής Εκπαίδευσης υλοποιείται, σημαίνει ότι θα υπάρχουν ειδικοί Εκπαιδευτικοί, Ειδικά Σχολεία, ειδικές αίθουσες ή θα υπάρχει και κατ' οίκον εκπαίδευση γι' αυτούς που τη χρειάζονται.

Βλέποντας αυτό το σταυροδρόμι, τίθεται το ερώτημα αν ο νόμος IDEA υπερκαλύπτεται από αυτό που ονομάζουμε FAPE ή αν μπορεί να σταθεί από μόνος του καλύπτοντας τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Επίσης, υπάρχει και ειδική γλώσσα στον νόμο που λέει ότι το πρόγραμμα εξατομικευμένης Εκπαίδευσης πρέπει να καλύπτει όλες τις ανάγκες των μαθητών.

Όπως είπα λοιπόν ο νόμος, ξεκίνησε το '75 πριν από πολλά χρόνια. Έχει δεχθεί κριτική, εντός του πεδίου υπάρχουν άνθρωποι που δεν αγαπούν αυτόν τον νόμο και ουσιαστικά αντιτίθενται σε αυτό το ειδικό περιβάλλον γιατί μιλάνε για κατακερματισμό, απομονωτισμό και λένε ότι θα πρέπει να ξεφορτωθούμε αυτές τις εναλλασσόμενες τοποθετήσεις.

Θα πρέπει όλοι οι μαθητές να νιώθουν αυτή τη συμπερίληψη ότι έχουμε λοιπόν αυτόν τον νόμο που μιλάει για δωρεάν κατάλληλη δημόσια Εκπαίδευση και οπότε δεν χρειαζόμαστε τον IDEA, ο οποίος μιλάει μόνο για συγκεκριμένα άτομα. Ενώ το FAPE μιλάει για γενική δημόσια Εκπαίδευση για όλους.

Ο νόμος IDEA μπορεί να προάγει τις διακρίσεις και τον απομονωτισμό μέσα από την Ειδική Αγωγή. Πιστεύω ότι υπάρχει μια καλή πρόθεση σε αυτά που λέγονται, αλλά νομίζω παράλληλα ότι όπως λέγονται αποτελούν μια μεγάλη παραπληροφόρηση.

Ο IDEA είναι ένας ομοσπονδιακός νόμος ο οποίος πρέπει να γίνει αποδεκτός από όλους. Η βασική ιδέα ήταν ότι οι διαφορετικές πολιτείες πρέπει να εναρμονιστούν, γιατί παλιότερα είχαμε το φαινόμενο ότι κάποιες κάνανε το καλύτερο δυνατό, κάποιες άλλες όμως δεν δίνανε καθόλου ιδιαίτερο βάρος στην Ειδική Αγωγή. Και τα λέω όλα αυτά γιατί δεν ξέρω αν όλοι κατανοείτε ότι πρέπει για την Ειδική Αγωγή να έχουμε ένα πιο συγκεκριμένο περιβάλλον.

Πολλοί υπερασπίζονται ένα λιγότερο περιοριστικό περιβάλλον γι' αυτή την Εκπαίδευση, αλλά εγώ πιστεύω ότι ένα τέτοιο περιβάλλον απλώς μπορεί να είναι συμπληρωματικό. Και η βασική μας προτεραιότητα, όπως λένε οι περισσότεροι, πρέπει να είναι η δωρεάν, δημόσια κατάλληλη Εκπαίδευση.

Οι περισσότεροι λοιπόν αναρωτιούνται τι από τα δύο θα πρέπει να επιλέξουμε. Λένε οι περισσότεροι ότι ο IDEA είναι ένας νόμος που είναι 50 ετών, θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί, πρέπει ίσως ή να αναθεωρηθεί ή να ακυρωθεί εντελώς. Ζούμε σε καινούργια περιβάλλοντα, πρέπει να επικαιροποιούμε τους νόμους. Και κάποιοι άλλοι λένε γιατί να έχουμε Ειδική Αγωγή μόνο για άτομα με αναπηρίες και ποια είναι αυτά τα άτομα που χαρακτηρίζουμε με αναπηρίες;

Στην κοινή λογική όλα αυτά τα ερωτήματα μπορεί να φαίνονται κάπως λογικά. Και άλλα ερωτήματα που μπορεί να γίνονται είναι αν υπάρχουν άτομα με ειδικές αναπηρίες, πόσο αυτές οι ειδικές αναπηρίες μπορούν να καλύπτονται και σε ποιο επίπεδο εξειδίκευσης μπορούν να καλυφθούν από την Ειδική Αγωγή, πώς οι Εκπαιδευτικοί μπορούν να αναπτύξουν ειδικά προγράμματα για όλες αυτές τις ειδικές αγωγές.

Και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι πρέπει να διώξουμε όλες αυτές τις ταμπέλες και το μόνο που μπορούμε να παρέχουμε είναι δωρεάν δημόσια κατάλληλη Εκπαίδευση. Αλλά το ερώτημα εδώ που τίθεται είναι ότι, αν δεν αναγνωρίσουμε και δεν χρησιμοποιούμε τη λέξη «αναπηρία», μπορούμε να παρέχουμε κατάλληλη Ειδική Αγωγή γι' αυτούς τους ανθρώπους;

Πολλοί λένε ότι δεν χρειαζόμαστε ένα ειδικό σύστημα για την Ειδική Αγωγή. Αυτές είναι οι ιδέες που ξέρω ότι υπάρχουν στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά υπάρχουν φαντάζομαι και σε άλλες χώρες. Και το ερώτημα που τίθεται είναι τι μπορούμε να κάνουμε ώστε να παρέχουμε ταυτόχρονα και υψηλής ποιότητας Ειδική Αγωγή χωρίς να προάγουμε αυτόν τον κατακερματισμό ή την περιθωριοποίηση.

Αυτό είναι ένα βιβλίο το οποίο αφορά την Ειδική Αγωγή και βλέπετε ποιοι είναι οι συγγραφείς του, οι οποίοι συγγραφείς προσπαθούν να απαντήσουν αυτά τα ερωτήματα. Έχει μεταφραστεί σε πολλές χώρες και πιστεύω ότι μπορεί, θα το δείτε αρκετά προκλητικό και θα σας κάνει να σκεφτείτε αυτά τα ερωτήματα τα οποία τέθηκαν προηγουμένως.

Βρισκόμαστε λοιπόν σε ένα σταυροδρόμι. Τι μας λείπει η ηθική; Ποιοι είναι οι στόχοι μας; Τι μπορούμε να πετύχουμε με την Ειδική Αγωγή; Την εγκαταλείπουμε ή αλλάζουμε τον νόμο περί εκπαίδευσης ατόμων με

αναπηρίες; Σηκώνουμε καινούργια τείχη; Καταρρίπτουμε κάποια τείχη; Τι μας λείπει η επιστήμη όσον αφορά τα αντικειμενικά κριτήρια, σε σχέση με τον νόμο;

Στην συνηγορία, όπως είπα, πρέπει να σκεφτούμε ότι αυτά τα πράγματα όλα συμβαδίζουν. Αυτό σημαίνει ότι βρισκόμαστε σε ένα σταυροδρόμι.

Και το τελευταίο σταυροδρόμι, μιλάω πολλή ώρα βέβαια, δεν ξέρω αν σας έχω κουράσει, αυτό είναι το ερώτημα: Ποιος είναι ο στόχος μας; Είναι ένα σταυροδρόμι και αυτό είναι ένα ερώτημα το οποίο εγείρεται συνεχώς. Ποιος είναι ο στόχος μας της Ειδικής Αγωγής; Μήπως έχουμε πολύ απλούς στόχους; Μήπως πρέπει να θέσουμε προτεραιότητα ή θα πρέπει να προτεραιοποιήσουμε τις ανάγκες της γενικής Εκπαίδευσης;

Το βασικό λοιπόν ερώτημα είναι πώς εμείς μπορούμε να προοδεύσουμε ή να φτάσουμε μπροστά και να έχουμε μια ισότιμη και τίμια Ειδική Αγωγή. Υπάρχουν λοιπόν σαφείς απαντήσεις στον νόμο IDEA και η γενικότερη ομπρέλα του νόμου περί δωρεάν κατάλληλης δημόσιας Εκπαίδευσης είναι αυτή η οποία καλύπτει και τις ειδικές ανάγκες της Ειδικής Αγωγής.

Και φυσικά αυτό το FAPE που λειτουργεί ως ομπρέλα ενστερνίζεται την άποψη ότι όταν έχουμε προγράμματα εξατομικευμένης Εκπαίδευσης μπορούμε πραγματικά να καλύψουμε τις ανάγκες όλων.

Βλέποντας αυτή τη συνέχεια λοιπόν μπορούμε να σκεφτούμε ότι μπορούμε να έχουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να έχουμε συμπερίληψη, δηλαδή κάποια μαθήματα, να υπάρχουν κοινές τάξεις και σε κάποια να υπάρχουν εξατομικευμένες τάξεις οι οποίες θα καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Η λέξη appropriate, «κατάλληλος» στον νόμο μπορεί να σημαίνει εξατομικευμένος και να καλύπτει τις μοναδικές ανάγκες των μαθητών ώστε να έχουμε μια σημαντική πρόοδο σε ένα λιγότερο περιοριστικό, περιβάλλον. Αυτό βέβαια χρειάζεται και προσωπική απόφαση.

Ο Hornby το 2014 μίλησε για την συμπεριληπτική Ειδική Αγωγή. Ο τρόπος που η συμπερίληψη χρησιμοποιείται σήμερα είναι πάρα πολύ σημαντική για την Ειδική Αγωγή. Η ειδική όμως εμπειρογνωμοσύνη για τα άτομα με αναπηρίες είναι απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να έχουμε μια εξατομικευμένη Ειδική Αγωγή. Και πολλοί σκεπτόμενοι τον νόμο νομίζω ότι

μπορούν να καταλάβουν τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει το όλο θέμα ο Hornby.

Οι περισσότεροι άνθρωποι όταν μιλάνε για Ειδική Αγωγή για άτομα με ειδικές ανάγκες, λένε ότι χρειαζόμαστε μια αγωγή, η οποία να είναι συμπεριληπτική και να υπερασπίζεται τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

Υπάρχουν πολλά κινήματα συνηγορίας στις Ηνωμένες Πολιτείες που μιλάνε για συμπερίληψη και πολλά από αυτά λένε ότι θα πρέπει να έχουμε μόνο μια ομπρέλα μια γενική Εκπαίδευση η οποία θα καλύπτει όλες τις ανάγκες και δεν θα πρέπει να έχουμε αυτή την περιθωριοποίηση μιλώντας για Ειδική Αγωγή, γιατί αυτή είναι παραπλανητική και ουσιαστικά τοποθετεί και διαχωρίζει κάποιους ανθρώπους.

Υπάρχει λοιπόν μια παραδοχή ότι δεν υπάρχει καμία διαφορά με το να παρέχει κανείς Ειδική Αγωγή ή να παρέχει μια δωρεάν κατάλληλη δημόσια Εκπαίδευση. Είναι όμως αυτό αλήθεια; Θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί λοιπόν, για το τί υπερασπιζόμαστε. Λοιπόν, αυτό θα πρέπει να το διαβάσετε μάλλον μόνοι σας.

Ας σκεφτούμε λοιπόν για λίγο γιατί ο νόμος που μιλά κυρίως για δωρεάν κατάλληλη δημόσια Εκπαίδευση είναι πιο συμπεριληπτικός από τον IDEA. Δηλαδή, μας θυμίζει γιατί η Εκπαίδευση είναι μια υποχρέωση του νόμου και το τι πρέπει να λαμβάνουν όλοι οι μαθητές. Δεν θα μπορώ να το διαβάσω όλο αυτό βέβαια σε εσάς.

Αυτό που σας λέω είναι ότι το να δωρεάν δημόσια κατάλληλη Εκπαίδευση στους μαθητές τους επιτρέπουν πολλές περισσότερες επιλογές καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και συμπερίληψη στην κοινωνία. Άρα αυτός είναι ο FAPE. Γιατί πρέπει να προστατέψουμε κυρίως αυτόν τον νόμο, τον FAPE, δηλαδή να έχουμε τη δωρεάν κατάλληλη δημόσια Εκπαίδευση αντί μια περιθωριοποιημένη Ειδική Αγωγή.

Το θέμα είναι ουσιαστικά ηθικό. Αν το σκεφτούμε από αυτή την άποψη μπορούμε να πούμε ότι αν ένας άνθρωπος, ένας μαθητής, δεν λαμβάνει την εκπαίδευση ώστε να γίνει καλύτερος με τον κατάλληλο τρόπο, αυτός είναι και ένας λόγος για τον οποίο ο FAPE μας παραπλανεί. Γιατί

πρέπει να σκεφτούμε πόσα παιδιά τελικά μπορεί να μην νιώθουν βολικά μέσα σε μια γενική τάξη.

Εγώ όμως είμαι πολύ ξεκάθαρος. Πρέπει η προσέγγισή μας να είναι ξεκάθαρη, να διασφαλίσουμε δηλαδή ότι πρέπει να κάνουμε όλα όσα χρειάζονται έτσι ώστε τα άτομα με αναπηρία να έχουν εξειδικευμένη κατάρτιση.

Για όσους λένε ότι μπορούμε να τα έχουμε και τα δύο, και συμπερίληψη αλλά και το FAPE, δηλαδή η δωρεάν κατάλληλη δημόσια Εκπαίδευση, αν συμφωνήσουμε λοιπόν ότι μπορούμε να τα έχουμε και τα δύο, ότι δηλαδή δεν χρειάζεται να έχουμε ειδικές τάξεις για Ειδικής Αγωγής, ας δώσουμε μια προτεραιότητα στον FAPE.

Τι πρέπει να είναι λοιπόν εκεί έξω; Να κάνουμε περισσότερη έρευνα για να κάνουμε τον FAPE καλύτερο. Να διασφαλίσουμε λοιπόν ότι ο FAPE θα ισχύει για όλους. Τι σημαίνει λοιπόν ότι χρειάζεται να κάνουμε; Τι επιλογές πρέπει να κάνουμε στη συνέχεια; Οπότε το σταυροδρόμι στα πλαίσια του FAPE, δηλαδή της κατάλληλης δημόσιας Εκπαίδευσης, είναι να δούμε ποια είναι η γνώση που βασίζεται σε τεκμήρια και καθοδηγεί το επάγγελμά μας.

Πώς πρέπει να σκεφτούμε λοιπόν να διατηρήσουμε την Ειδική Αγωγή στο χρόνο; Η γενική άποψη είναι λοιπόν ότι ο FAPE δεν μπορεί να καλύψει όλες αυτές τις πτυχές της Ειδικής Αγωγής. Γιατί είναι αντίθετοι κάποιοι άνθρωποι σε αυτό που ονομάζουμε *alternative placement*, εναλλασσόμενες τοποθετήσεις; Δεν ξέρω αν θέλει να με διορθώσει ο Δημήτρης, αλλά τελικά, εδώ είναι τα στοιχεία που δείχνουν γιατί είναι άχρηστη και ανήθικη, διότι δημιουργεί κάποιες ξεχωριστές τοποθετήσεις που σημαίνουν απομόνωση και κατηγοριοποίηση κάποιων.

Είναι ανέντιμη για τους σπουδαστές που προσπαθούν να κερδίσουν τη συμπερίληψη και το FAPE βασίζεται σε ένα έλλειμμα ουσιαστικού πλαισίου σκέψης. Κάποιος θα έλεγε ότι είναι μια υπηρεσία, δεν είναι ένας χώρος. Υπάρχει όμως έρευνα που δείχνει ότι αυτοί που διδάσκονται, ειδικά στη συγκεκριμένη Ειδική Αγωγή, το έχουν ανάγκη. Κάποιος λέει εμείς ξέρουμε ότι μπορεί να είναι γενικό, να ισχύει, να είναι έτσι

όπως το περιγράφουμε και να είναι και αποτελεσματικό. Και όμως η έρευνα δεν το δείχνει αυτό.

Αλλά ας δούμε πρώτα τη λογική. Η έρευνα μας δείχνει ότι το γενικό δεν είναι καλό για όλους. Αλλά ποιες είναι οι διαστάσεις της συνηγορίας που μας δείχνουν τι είδους άσκηση επαγγέλματος κάνουμε; Διότι υπάρχει η φυσική, η κοινωνική, η πρακτική, η επαγγελματική και η προγραμματική διάσταση.

Οπότε όταν λέμε όταν θα εφαρμοστεί το FAPE, καταρχήν αναγνωρίζουμε ότι υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί, πράγματα διαφορετικά σε έναν χώρο από έναν άλλον που μπορούν να υποστηρίξουν το FAPE καλύτερα ή χειρότερα.

Και μάλιστα για τους λόγους αυτούς, και δεν μπαίνω και σε λεπτομέρειες που αφορούν τη συμπερίληψη, αυτοί είναι οι λόγοι για τους οποίους χρειαζόμαστε μια συνέχιση και θα πρέπει να είναι επιβεβλημένη η Ειδική Αγωγή μέσω μιας συγκεκριμένης νομικής πράξης, μάλιστα λαμβανομένων υπόψη και όλων των επιλογών που θεωρούνται κατάλληλες.

Ο Μπράνκοκ μας παροτρύνει να καταλάβουμε ακριβώς τι σημαίνει πρακτική επί τη βάση τεκμηρίων και αποδείξεων. Έχει τις περισσότερες πιθανότητες το αποτέλεσμα να παράξει την υψηλότερη ποιότητα και την πιο κατάλληλη.

Έχουμε τις πρακτικές αυτές οι οποίες είναι σε συνεχή πρόοδο και εξέλιξη. Με συγκεκριμένη έρευνα στην Ειδική Αγωγή αντιλαμβανόμαστε πώς μπορούν να λυθούν κάποια προβλήματα και πώς μπορούμε να βελτιώσουμε την ίδια την έρευνα, η οποία στη συνέχεια θα βρει ακόμα πιο χρήσιμους τρόπους για τους διδασκάλους σχετικά με την ουσιαστική και αποτελεσματική διδακτική.

Η FAPE είναι το κεντρικό θέμα. Αυτή διασφαλίζει τη στιβαρότητα της επιστήμης και πώς αυτή υλοποιείται στο δικό μας πεδίο. Κάποιοι συνάδελφοί μου και ίσως, εμού συμπεριλαμβανομένου πιστεύουμε ότι πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι σε αυτό.

Η έρευνα στη συνδιδασκαλία δεν μας δείχνει, δεν την υποστηρίζει ιδιαίτερα. Συμπερίληψη λοιπόν, αλλά οι άνθρωποι επικοινωνούν τους τρόπους που διδάσκουν, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα μπορούσε να

αναπτυχθεί. Θα πρέπει να είμαστε ειλικρινείς και να λέμε την αλήθεια. Μπορεί να υπάρχει το γενικό σώμα δουλειάς για τους μαθητές μας, αλλά αν δεν βασίζεται αυτό σε γενικά αποδεκτές αλήθειες θα μπορούσε να βλάψει κάποια παιδιά.

Επίσης θα πρέπει στο γενικότερο πλαίσιο να γίνεται αντιληπτή η κατανόηση της αναπηρίας, πράγμα που δεν δίνεται κατά αυτόν τον τρόπο. Είναι σημαντικό η Ειδική Αγωγή να αγκαλιάζει ένα μοντέλο αναπηρίας το οποίο να είναι πολυδιάστατο και κοινωνικό και ιατρικό και πολιτισμικό και κοινωνικό και ψυχολογικό, βιολογικό.

Οπότε είναι σημαντικό για εμάς σαν χώρος να αγκαλιάσουμε τα μοντέλα τα διαδραστικά που αφορούν την αναπηρία και ο Δημήτρης έχει γράψει πολλά επ' αυτού και την τεκμηριωμένη βάση του, πώς καταλαβαίνουμε τα πράγματα και πώς καταλαβαίνουμε τις επιπτώσεις της αναπηρίας στην ίδια τη διαδικασία της διδασκαλίας.

Και ένα άλλο σημαντικό σταυροδρόμι, είπαμε για την έρευνα κτλ. που χρειάζεται. Πώς φτάνουμε σε όλα αυτά; 12 χρόνια στις τάξεις, τα ξέρω όλα αυτά, ακούει κανένας ανθρώπους σαν κι εμένα στο πανεπιστήμιο να λένε evidence based practice; Αλλά υπάρχει πολλή δουλειά που πρέπει να γίνει.

Δουλεύοντας με τον Δημήτρη, σκεπτόμενοι με τον Δημήτρη, σκεφτόμαστε το FAPE, εάν το αγκαλιάσουμε ως αυτό που θα πρέπει να επιτύχουμε. Πώς αυτό μεταφράζεται σε γνώμη; Και εκεί συμπεριλαμβάνουμε την έρευνα που αφορά το κενό κατά της του διδάσκοντος, έρευνα για το κενό που αφορά τις εργασιακές συνθήκες και βεβαίως όλα αυτά στην ίδια την Ειδική Αγωγή.

Δε θα πω πολλά πράγματα, αλλά αν είσατε στην Ειδική Αγωγή, καταλαβαίνω ότι είσατε πάρα πολύ απασχολημένοι, αλλά υπάρχουν κάποια καινούργια paper και άλλα που θα γράψουμε σχετικά με το πώς αναπτύσσουμε, βελτιώνουμε όλα τα εργαλεία που έχουμε στη διάθεσή μας για να κάνουμε καλύτερα τη δουλειά μας.

Και τέλος, ζούμε κάτι διαφορετικό στις συνθήκες εργασίας. Όταν σκεφτόμαστε την πρόοδο στο χώρο μας, πραγματικά θα πρέπει να σκεφτούμε και το θέμα της κατάρτισης των ανθρώπων που δουλεύουν σε αυτή. Ζητώ συγγνώμη αν τα είπα λίγο μπερδεμένα, δεν είχα κάνει κάποια άλλη

παρουσίαση επί του θέματος, αλλά είμαι έτοιμος να απαντήσω στις ερωτήσεις σας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Andrew σ' ευχαριστούμε πάρα πολύ για αυτή την διεξοδική παρουσία, για τα θέματα, τα προβλήματα που αφορούν την Ειδική Αγωγή, τη συμπερίληψη και το, αν θέλετε, αρκετά ασαφές τοπίο. Δεν ήταν βαρετή η παρουσία και μάλιστα γέννησε 16 ερωτήσεις προς συζήτηση.

Δεν ξέρω αν έχουμε χρόνο για να τις απαντήσουμε όλες, αλλά υποθέτω ότι μπορείτε να τις απαντήσετε όλες.

A. WILLEY: Εντάξει, θα προσπαθήσω.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Οπότε, κυρίως από δασκάλους και ίσως να προκύψουν και άλλες στη συνέχεια. Ξεκινώ με τις ερωτήσεις που αφορούν μεγαλύτερη σημασία για το θέμα της παρουσίας της ίδιας.

Ποιες είναι οι συνθήκες που θα άλλαζαν ένα σχολείο και θα το έκαναν σχολείο για όλους; Διευκρινίσεις δηλαδή περί του σχολείου για όλους, που τυπικά χρησιμοποιείται ως όρος σαν σλόγκαν στο ελληνικό πλαίσιο, αλλά ίσως είναι λίγο αμφίσημο. Ίσως υπάρχει κάποιος άλλος ρόλος για την πλήρη συμπερίληψη, διότι δεν χρησιμοποιείται πάντα με αυτόν τον τρόπο. Εν πάση περιπτώσει, αυτή είναι η ερώτηση: Πώς γίνεται ένα σχολείο, σχολείο για όλους; Πώς μεταλλάσσεται;

Το δεύτερο μέρος της ερώτησης στο αμερικανικό πλαίσιο: Οι συνθήκες αυτές υπάρχουν;

A. WILLEY: Μια σύντομη απάντηση: Όχι, δεν υπάρχουν σχολεία τα οποία θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν όλους τους σπουδαστές, τους μαθητές με αναπηρίες.

Ακόμα χρειαζόμαστε το continuum, τη συνέχιση των ειδικών με ειδικό χώρο, διότι κάποιοι μαθητές, σύμφωνα με το δικό μου background που έχω δουλέψει σε αρκετά Ειδικά Σχολεία, ίσως αυτοί ακόμα χρειάζονται κάποιο συγκεκριμένο χώρο ώστε να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα για αυτούς.

Νομίζω ότι ο Δρ. Philips έχει μιλήσει για αυτό, δηλαδή πώς προσπαθούμε να αναπτύξουμε καταρχήν μια κοινή δομή για όλους, αλλά στη συνέχεια βλέπουμε ότι υπάρχουν κάποιοι οι οποίοι συνεχίζουν να χρειάζονται

συμπληρωματική Εκπαίδευση, κάποιοι άλλοι πιο εντατική, κάποιοι άλλοι κάποιο διαφορετικό χώρο.

Οπότε μπορεί να υπάρξουν και τα δύο, αλλά θα έλεγα ότι αυτή τη στιγμή, και δεν λέω ότι δεν μπορεί να συμβεί ποτέ, αυτή τη στιγμή αν ο στόχος μας είναι να υποστηρίξουμε τη συμπερίληψη, γιατί εγώ σε αυτήν αναφέρομαι, θα πρέπει να είμαστε ειλικρινείς για το πού βρισκόμαστε. Δεν ξέρουμε πώς να κάνουμε αυτά τα σχολεία συμπεριληπτικά για όλους.

Δεν υπάρχουν αποδείξεις που να μας καθοδηγήσουν στο πώς να το κάνουμε για να ανταποκριθούμε στις ανάγκες όλων των μαθητών με αναπηρίες.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Η δεύτερη ερώτηση αφορά τα Ειδικά Σχολεία, την ύπαρξή τους. Τα Ειδικά Σχολεία θεωρούνται ένα εμπόδιο ή μια προϋπόθεση για την υλοποίηση των αρχών της συμπερίληψης στην Εκπαίδευση των μαθητών που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη; Είναι ο εναλλακτικός όρος που χρησιμοποιείται για τους μαθητές με αναπηρίες.

A. WILLEY: Νομίζω ότι αυτό ήταν επιχειρήματα για πολύ καιρό, δηλαδή ότι η ύπαρξη Ειδικών Σχολείων ή ειδικών θέσεων μας αποκλείει από το να έχουμε τα σχολεία για όλους. Δεν νομίζω ότι τελικά έτσι είναι το ερώτημα.

Το γνωρίζω αυτό, διότι χρησιμοποιούμε τους μαθητές σαν ένα μοχλό των πολιτικών που θέλουμε να εφαρμόσουμε, διότι τότε το γεγονός ότι έχουμε επιλογές δεν αγκαλιάζουμε καμία και δεν εργαζόμαστε για καμία επιλογή. Εγώ είχα συμμετοχή σε μια περίπτωση σε ομοσπονδιακό επίπεδο, όπου αυτό ήταν ένα θέμα και οι άνθρωποι λέγανε γιατί δεν μπορούν να πάνε όλοι σε ένα γενικό σχολείο, αλλά σε ειδικές τάξεις.

Κάποιοι το είπαμε αυτό: Κάποιοι χρειάζονται ειδικά προγράμματα και σε ένα ειδικό περιβάλλον, κάποιοι άλλοι όχι. Κάποιοι με συμπεριφορικά προβλήματα, για να εξελίξουν το δυναμικό τους, έχουν ανάγκη από κάτι άλλο, αλλά δεν είναι αυτό που μας σταματάει από το να πετύχουμε την απόλυτη συμπερίληψη.

Αυτό που μας σταματάει είναι ότι δεν εστιάζουμε σε αποτελεσματικές πρακτικές, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να σκεφτόμαστε και

πώς αυτή η αποτελεσματική Εκπαίδευση μπορεί να υλοποιηθεί σε διαφορετικά περιβάλλοντα.

Ο Δημήτρης και εγώ υποστηρίζουμε ότι αυτό θα μπορούσε να είναι ένας τρόπος για να οδηγηθούμε σε αυτό που εμείς ονομάζουμε στιβαρή συμπερίληψη. Και αυτή είναι η πρόοδος που πρέπει να γίνει, και ειδικά στην Αμερική, όταν βλέπει κανένας τα δεδομένα.

Το ερώτημα που μπαίνει είναι: Οι μαθητές που την έχουν ανάγκη παίρνουν τη δυνατόν καλύτερη και πιο αποτελεσματική εξατομικευμένη Εκπαίδευση ή όχι;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Υπάρχει μια ερώτηση, υπάρχουν μάλλον τρεις ερωτήσεις για τη συνδιδασκαλία, παράλληλη στήριξη, το λέμε το μοντέλο αυτό στην Ελλάδα, η οποία έχει κάποιες διαφορές, οργανωτικές διαφορές, από τον τρόπο που υλοποιείται στις Ηνωμένες Πολιτείες η συνδιδασκαλία.

Εν πάση περιπτώσει, το θέμα είναι: Θα έπρεπε το μοντέλο παράλληλης στήριξης να υλοποιείται ώστε το ελληνικό μοντέλο να γίνει πιο συμπεριληπτικό; Τι νομίζετε; Υπάρχουν και άλλες ερωτήσεις σχετικές με αυτό. Η μία αφορά τις πραγματικότητες, οι κυβερνήσεις πρόσφατα αποφάσισαν τις περικοπές στη χρηματοδότηση της παράλληλης στήριξης για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες και το έχουν πράξει αυτό κάτω από το σλόγκαν της συμπερίληψης.

Υπάρχει και ένα σχόλιο εδώ πέρα: Χρησιμοποιώντας το επιχείρημα του στιγματισμού, ζητάνε από τους καθηγητές Ειδικής Αγωγής να υποστηρίξουν τους μαθητές αποκλειστικά σε διαφορετικές τάξεις. Πώς θα το σχολιάζατε αυτό;

Και υπάρχει και μια άλλη για την παράλληλη στήριξη και τη συνδιδασκαλία στο τρέχον πλαίσιο. Απαιτείται η συν-παρουσία διδασκόντων στην ίδια τάξη, το οποίο σημαίνει διαφορετικούς ρόλους στο ίδιο σχολείο, αλλά άλλους πόρους και άλλο υλικό ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της εξατομικευμένης διδασκαλίας για όλους τους μαθητές;

Τρεις, εν πάση περιπτώσει, ερωτήσεις που αφορούν την παράλληλη στήριξη και μία για την τρέχουσα πραγματικότητα και τους περιορισμούς, τις περικοπές στη χρηματοδότηση και τους πόρους τους διαθέσιμους.

A. WILLEY: Έτσι όπως αναφέρθηκα για τα σταυροδρόμια, θα έλεγε κανένας ότι όλοι θα έπρεπε να μπαίνουν σε γενικές τάξεις. Τούτο σημαίνει ότι θα πρέπει να είμαστε ειλικρινείς και να δούμε πώς μπορούμε να το κάνουμε να δουλέψει. Υπάρχουν πολύ καλά μοντέλα για την παροχή εξειδικευμένα σχεδιασμένης Εκπαίδευσης σε ένα πλαίσιο συνδιδασκαλίας.

Δε λέω ότι αυτό θα πρέπει να γίνεται πάντα η κατ' εξακολούθηση, αλλά χρειαζόμαστε μεγαλύτερη σαφήνεια γενικά με το πώς γίνεται. Δεν μπαίνω σε λεπτομέρειες, αλλά υπάρχουν μοντέλα του πώς μπορούμε να διδάξουμε. Θα πρέπει να υπάρξει σαφήνεια ρόλων, σαφής κατανόηση του τι σημαίνει παράλληλη στήριξη, της αρχής, και εν συνόλω το θέμα της μείωσης των πόρων κτλ. είναι μία τρέλα.

Αυτό συμβαίνει συνεχώς στις πολιτικές Εκπαίδευσης. Ο στόχος είναι τελικά να αφαιρέσουν τη χρηματοδότηση, και αυτά είναι βλακείες. Τίποτα δεν πρόκειται να βελτιωθεί έτσι. Μόνο προβλήματα θα δημιουργηθούν που θα είναι ακόμα πιο δύσκολο να λυθούν. Γίνονται, είναι κοντόφθαλμη αυτή η λογική.

Τώρα, όσον αφορά το στίγμα του να σε βγάζουν από μία αίθουσα, και αυτή η επιλογή θα πρέπει να υπάρχει διαθέσιμη. Θα πρέπει να το σκεφτούμε το στίγμα. Δεν είναι μόνο το τι θα σκεφτεί ο ίδιος ο μαθητής, διότι υπάρχουν και έρευνες που δείχνουν ότι μπορεί να είναι εξίσου στιγματοποιημένος κάποιος μαθητής μέσα σε μία γενική τάξη.

Άρα, λοιπόν, θα πρέπει να δούμε τη λογική του στίγματος με ένα πιο σύνθετο τρόπο. Η Ειδική Αγωγή μας λέει κάποιες φορές ότι κάποιοι μαθητές με αναπηρία αισθάνονται πολύ καλύτερα όταν τους πάρει ένας καθηγητής Ειδικής Αγωγής και τους βάλει σε ένα ειδικό περιβάλλον. Οπότε θα έλεγα ότι είναι κατά περίπτωση. Μπορεί να τα σχολιάσει κανένας ποικιλοτρόπως.

Η κοινή λογική, υποστηριζόμενη από επιστημονικά τεκμήρια, θα μας οδηγήσει με τον καλύτερο τρόπο. Η στήριξη έτσι όπως την παρουσίασα στην τελευταία μου διαφάνεια, νομίζω τα απαντά όλα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Υπάρχει μία ερώτηση σχετικά με το μέλλον της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα αλλά νομίζω ότι αυτό θα μπορούσε να το δει κανένας

παγκοσμίως. Δηλαδή, ποιο θα ήταν το μέλλον της στον κόσμο. Το ερώτημα είναι.

Δυστυχώς, η ηθική και η επαγγελματική ευθύνη, υπευθυνότητα, δεν φαίνεται να είναι επαρκής στο να διασφαλίσουν και να εγγυηθούν την τρέχουσα αντίληψη περί συμπερίληψης, η οποία έχει σχεδιαστεί χωρίς τις κατάλληλες προϋποθέσεις, τις βασικές προϋποθέσεις.

Κατά την υλοποίηση μοντέλων συμπληρωματικότητας σε συνεργατικά meeting σχολείων γενικής και Ειδικής Αγωγής, υπάρχουν ακόμα δυσκολίες στη συνεργασία όσον αφορά τους κοινούς στόχους και τη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Αυτό αφορά το μέλλον και, βεβαίως, ένα σχόλιο το οποίο ακολουθεί το ερώτημα.

A. WILLEY: Το μέλλον: Το δυσκολότερο πράγμα στην προσπάθεια να είσαι διδάσκων στην Ειδική Αγωγή και να προσπαθείς να τηρήσεις ηθική, επιστήμη και συνηγορία όλα μαζί ισότιμα είναι ακριβώς το θέμα σήμερα.

Ο Δημήτρης και εγώ έχουμε γράψει, έχουμε περάσει ώρες γράφοντας διάφορες μελέτες. Το ταξίδι αυτό είναι μεγάλο. Τίποτα δεν μπορεί να φτιάξει τα πράγματα μέσα σε μια νύχτα, αλλά αυτό που μπορούμε να κάνουμε και για τους διδάσκοντες και για αυτούς που φτιάχνουν τις πολιτικές είναι να προσπαθήσουμε να τους κάνουμε να εστιάσουν σε καλούς τρόπους της συμπερίληψης, του όρου συμπερίληψης, της κατανόησης του όρου.

Η συμπεριληπτική αγωγή, η Ειδική Αγωγή, καταρχήν θα πρέπει να απαντήσει στο μοντέλο, ποιο είναι αυτό το οποίο θα προσδιοριστεί για την εξατομικευμένη κατάρτιση του κάθε μαθητή με ειδικές ανάγκες. Αυτό που απουσιάζει είναι τι έρχεται πρώτο και μετά το πού.

Δεν πρόκειται για μεγάλες αποφάσεις, για μοντέλα και τέτοια. Θα πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο που σκεπτόμαστε. Πώς διδάσκουμε έναν μαθητή με αυτές τις συγκεκριμένες ανάγκες; Ποια μπορεί να είναι η πιο αποτελεσματική διδακτική σε αυτό; Συμπεριλαμβάνουμε ποιος είναι ο καλύτερος χώρος για να γίνει αυτή η διδασκαλία και ποιο είναι το καλύτερο άτομο για να υλοποιήσει το υλικό.

Ας πάμε, λοιπόν, ας γυρίσουμε πίσω στις ρίζες μας και ας τονίσουμε ότι αν και οι ιδέες λένε FAPE και «ο νόμος πρώτα» κτλ., πολλοί ακόμα δεν σκέφτονται έτσι. Δηλαδή, είναι πολύ δύσκολο να σκεφτεί κανένας

με αυτόν τον τρόπο, παρότι σε κάποιες περιπτώσεις ο νόμος δεν είναι ασαφής. Και αιφνιδίως μιλάμε για συμπερίληψη, συμπερίληψη χωρίς να συνεκτιμάμε...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Συγγνώμη που σε διακόπτω. Το ακρωνύμιο IP είναι το εξατομικευμένο πρόγραμμα διδασκαλίας.

A. WILLEY: Κάτι στο οποίο δεν αναφέρθηκα είναι αυτό που θα πρέπει να διορθωθεί σε αυτό το σύνθετο πρόβλημα είναι η Εκπαίδευση των διδασκόντων. Θα πρέπει να συνεργαστούμε και να δούμε πώς διαχέεται η γνώση, πώς εκπαιδεύονται οι δάσκαλοι.

Είναι πολλά πράγματα που θα πρέπει να βελτιωθούν, και εδώ είναι το πρόβλημα, ένα από τα προβλήματα εν πάση περιπτώσει. Εγώ νομίζω ότι υπάρχουν ιδέες πολλαπλών συστημάτων στήριξης κτλ., δεν ξέρω ποιος είναι ο όρος στην Ελλάδα, που μπορεί να βοηθήσουν τα σχολεία όταν προσπαθεί κάποιος να βελτιώσει τα πράγματα, αλλά δεν θα ήθελα τα σχολεία να λένε ότι υπάρχει κάποιο μυστικό, κάποιο πλαίσιο κρυφό που μπορεί να είναι καλό για όλα. Δεν υπάρχει αυτό.

Βρισκόμαστε σε ένα σημείο που μιλάμε για εξαιρετικές περιστάσεις, εξαιρετικές ανάγκες, και εμείς θα πρέπει να τα κρίνουμε όλα αυτά και να αποφασίσουμε. Καταλαβαίνω ότι υπάρχει μεγάλη πίεση για τους διδάσκοντες. Θα πρέπει να κάνετε το καλύτερο που μπορείτε από το σημείο που βρισκόσαστε σήμερα. Μπορούν να διδαχθούν με τον κατάλληλο τρόπο πολύ αποτελεσματικά όλοι οι μαθητές με ειδικές ανάγκες. Εμείς πρέπει να σκεφτούμε με ποιο τρόπο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Αναφέρθηκες στην προετοιμασία των δασκάλων, οπότε το ερώτημα είναι το ακόλουθο που έχει σχέση: Ποιος πιστεύεις ότι είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος για τους καθηγητές να εξειδικευτούν στην Ειδική Αγωγή;

Θα έπρεπε η εξειδίκευση αυτή να παρέχεται από τα Πανεπιστήμια και τα ακαδημαϊκά προγράμματα ή μέσω άλλων μορφών επαγγελματικής κατάρτισης; Και υπάρχει και μία εξήγηση, γιατί αυτή είναι η πραγματικότητα στην Ελλάδα. Ακόμα και αν αυτή η κατάρτιση δίδεται στα Πανεπιστήμια, η εξήγηση που ακολουθεί έχει ως εξής: Ένα βραχυπρόθεσμο ή εντατικό πρόγραμμα το οποίο προσφέρεται από Οργανισμούς, οτιδήποτε.

A. WILLEY: Νομίζω ότι θα πρέπει να βελτιωθεί η πανεπιστημιακή κατάρτιση, η επαγγελματική προετοιμασία. Αυτό είναι το παραδοσιακό μοντέλο όταν έχεις ένα πτυχίο, με την καλή έννοια, παραδοσιακά ομιλώ.

Υπάρχουν αποδείξεις ότι η παραδοσιακή διαδρομή έχει πολλά πλεονεκτήματα. Πιστεύω όμως επίσης ότι υπάρχει και αυτή η εναλλακτική, η βραχυχρόνια. Σε κάθε περίπτωση, όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, το Πανεπιστήμιο προετοιμάζει για ένα μη ώριμο επάγγελμα, οπότε όπως είπε ο Page Pooling και άλλοι, δείχνουν ότι για τις εναλλακτικές μορφές μπορεί να γίνουν σχετικά καλά, πολύ άσχημα, και υπάρχουν και μειονεκτήματα για τη fast track Εκπαίδευση.

Βάζεις έναν ειδικό δάσκαλο σε ένα σχολείο και μένει εκεί μόνο ένα χρόνο. Χρειάζεσαι αρκετούς ανθρώπους, οι οποίοι χρειάζονται χρόνο, αλλά και δάσκαλοι, Διευθυντές οι οποίοι να καταλαβαίνουν ποια είναι η αποστολή αυτών. Γνωρίζουμε τις προκλήσεις σήμερα. Υπάρχει αυτό το θέμα των ελλείψεων, των περικοπών κτλ.

Πρέπει, λοιπόν, να κατανοήσουμε πρώτα απ' όλα εμείς ποιοι είμαστε, πώς θα γίνουμε καλύτεροι, πρέπει να ενισχύσουμε την Ειδική Αγωγή. Το IDEA στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι η σωστή βάση, αλλά εκεί από κει και πέρα όλοι πρέπει να προετοιμαζόμαστε και να στηρίζουμε τους δασκάλους Ειδικής Αγωγής.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Στην Ελλάδα, δεν υπάρχει έλλειψη. Υπάρχουν πολλοί περισσότεροι, έχουμε πολύ περισσότερους απ' ό,τι χρειαζόμαστε.

A. WILLEY: Οπότε είστε πάρα πολύ τυχεροί το να έχετε ανθρώπους που θέλουν να βοηθήσουν.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Επόμενο ερώτημα, για τις κοινωνικές πολιτικές του κράτους. Η συμπερίληψη ζητάει, αναζητά μια πολιτική που να προάγει την ισότητα ή απαιτεί και κοινωνική ωριμότητα. Απαιτεί ένα νομικό πλαίσιο και κοινωνικές δομές που προστατεύουν και προάγουν τα δικαιώματα όλων;

A. WILLEY: Ναι, η απάντησή μου η σύντομη είναι ναι. Το κράτος χρειάζεται να έχει νομοθεσία που να προστατεύει τα δικαιώματα όλων, και η συμπερίληψη πολλές φορές παρερμηνεύεται. Πιστεύω ότι έχουμε μακριά ιστορία του πόσο πολλά από αυτά τα θέματα παραμελούνται από τη νομοθεσία στις ΗΠΑ.

Και σκέφτομαι: Χρειαζόμαστε ρυθμίσεις, κανονισμούς και νόμους για να διασφαλίσουμε την Ειδική Αγωγή; Ναι, είναι η απάντηση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Και η Ειδική Αγωγή πρέπει να εστιάζει στη συμπερίληψη.

A. WILLEY: Ναι, πάλι. Το συμπέρασμα, λοιπόν, είναι ότι πρέπει να κάνουμε τα πάντα, και πιστεύω ότι αυτός ο νόμος για την Ειδική Αγωγή δεν είναι τέλειος, αλλά είναι η σωστή βάση, το σωστό πλαίσιο που προστατεύει τα δικαιώματα και είναι ένας καλός τρόπος για να παρέχουμε αυτή την Ειδική Αγωγή.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Το επόμενο ερώτημα αφορά τις συζητήσεις για την Ειδική Αγωγή. Είναι μάλλον προκλητικό. Δεδομένων των συζητήσεων περί συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης, ποιο είναι το ηθικό δίλημμα που αντιμετωπίζει σήμερα η Ειδική Αγωγή ως επιστημονικός τομέας; Πιστεύετε ότι τα σχολεία στο εγγύς μέλλον θα βασίζονται περισσότερο στην εξατομικευμένη μάθηση για όλους τους μαθητές -και το υπογραμμίζω αυτό- έτσι ώστε η ιδέα της Ειδικής Αγωγής να γίνει πιο σημαντική;

A. WILLEY: Δεν το κατάλαβα όλο. Νομίζω ότι όλοι κατανοείτε ότι η εξατομικευμένη μάθηση προάγεται εξαιτίας της τεχνολογίας. Η επιστήμη είναι ανοιχτόμυαλη εν πρώτοις και μετά υπάρχει και αυτός ο σκεπτικισμός. Η εξατομικευμένη Εκπαίδευση είναι ωραία ιδέα, αλλά τι σημαίνει ακριβώς πρέπει να το δούμε και να κατανοήσουμε.

Αλλά όταν μιλάμε για ειδικές ανάγκες, αυτό που πρέπει να σκεφτούμε είναι να κάνουμε την Εκπαίδευση για όλους. Κάνοντάς τη καλύτερη για όλους, πρέπει να σκεφτούμε την πιθανότητα ή τη βεβαιότητα ότι οι μαθητές που διδάσκουμε αυτή τη στιγμή να λαμβάνουν την πιο εξατομικευμένη και καλύτερη Εκπαίδευση για αυτούς.

Υπάρχουν όμως στοιχεία δημόσιας υγείας, ότι όταν κάνουμε κάτι τέτοιο, και είναι πολύ καλό να το κάνουμε, αλλά οι ειδικές ανάγκες, ακόμα και αν το κάνουμε όλα αυτά, δεν εξαφανίζονται, παραμένουν εκεί. Πολλές φορές γίνονται ακόμα και πιο εμφανείς.

Άρα πιστεύω ότι όταν διαμορφώνουμε μια τέτοια ιδέα, και δεν λέω όχι ότι δεν πρέπει να το κάνουμε, αυτό που πρέπει να σκεφτούμε γενικά είναι η φύση της διαφορετικότητας που δημιουργεί αυτή την αστάθεια. Πρέπει να σκεφτόμαστε πάντοτε πώς να αγκαλιάσουμε όλους τους ανθρώπους,

συμπεριλαμβανομένων και αυτών με αναπηρίες, στα πλαίσια της κοινωνίας, γιατί οι ειδικές ανάγκες δεν θα εξαφανιστούν.

Ποιος είναι ο λόγος της Εκπαίδευσης και τότε ξέρουμε ότι είναι αποτελεσματική; Πρέπει να σκεφτούμε, λοιπόν, αν κάποιοι μαθητές παίρνοντας Ειδική Αγωγή είναι σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι αν δεν έπαιρναν. Πρέπει, λοιπόν, να κατανοήσουμε την διαφοροποίηση.

Πρέπει να βρούμε, δηλαδή, τρόπους μακροχρόνια που να βελτιώνουν τη ζωή των ανθρώπων, των μαθητών που λαμβάνουν Εκπαίδευση γενικότερα και Ειδική Αγωγή ειδικότερα. Πιστεύω να βοήθησα με αυτό που είπα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Υπήρχε και ένα πρώτο κομμάτι. Απαντήσατε το δεύτερο κομμάτι. Το πρώτο αφορούσε την διεθνή συζήτηση για τη συμπεριληπτική Εκπαίδευση και τα ηθικά διλήμματα ίσως που υπάρχουν στην Ειδική Αγωγή.

A. WILLEY: Θα ανταποκριθούμε στη διαφορετικότητα που υπάρχει και μέσα στα σχολεία και στην κοινωνία μας. Υπάρχουν πολλά πράγματα για τις Ηνωμένες Πολιτείες που δεν είμαι υπερήφανος, αλλά γενικά νομίζω ότι για κάτι που μπορούμε να είμαστε εν μέρει περήφανοι είναι η Ειδική Αγωγή που παρείχαμε. Υπήρχε μια προστασία των μαθητών στο σχολείο. Το θέμα είναι τι γίνεται και από κει και πέρα. Στο σχολείο, ωραία, γίνονται κάποια πράγματα. Το θέμα είναι να δούμε τι γίνεται και μετά το σχολείο.

Και πρέπει να δούμε και το ηθικό αλλά και το θεωρητικό δίλημμα. Στα πλαίσια της Εκπαίδευσης, το πώς ανταποκρινόμαστε στην αναπηρία έχει να κάνει με το πώς ανταποκρινόμαστε στην διαφορετικότητα. Επικεντρωνόμαστε πρώτα στην Εκπαίδευση και μετά στο μέλλον; Δεν ξέρω πώς οι ακαδημαϊκοί θα μπορούσαν να εστιάσουν σε αυτό το συγκεκριμένο δίλημμα. Πρέπει να στηρίξουμε τους μαθητές και στο μέλλον.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Αναφέρατε προηγουμένως στις απαντήσεις σας την τεχνητή νοημοσύνη και την τεχνολογία γενικότερα. Υπάρχει ένα ερώτημα γι' αυτό. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να διασφαλίσει τα ειδικά δικαιώματα των μαθητών με ειδικές ανάγκες;

A. WILLEY: Μεγάλο ερώτημα. Δεν έχω εμπλακεί στο θέμα. Έχω τώρα ξεκινήσει να τη χρησιμοποιώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Οπότε έχετε το δικαίωμα στη σιωπή επ' αυτού.

A. WILLEY: Γνωρίζω και τους κινδύνους και τις παγίδες της Τεχνητής Νοημοσύνης. Σε μερικά επαγγέλματα, η Τεχνητή Νοημοσύνη στηρίζει την πρακτική εφαρμογή τους. Δεν λέω ότι δεν χρειάζεται να το κάνουμε στην Ειδική Αγωγή, αλλά πρέπει να σκεφτούμε όταν παίρνουμε κλινικές αποφάσεις για την Ειδική Αγωγή, ίσως μπορεί να μας βοηθήσει.

Αυτό που θα κάνει όμως μπορεί να είναι αυτό που αναφέρθηκε προηγουμένως για την εξατομικευμένη εκπαίδευση. Πιστεύω όμως ότι πρέπει να προάγουμε την Ειδική Αγωγή, όχι για να έχουμε τα ίδια αποτελέσματα για όλους τους μαθητές, αλλά να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα από όλους τους μαθητές.

Και πιστεύω ότι η Ειδική Αγωγή, αγαπώ τους συναδέλφους μου της Ειδικής Αγωγής, αλλά πιστεύω ότι η Ειδική Αγωγή είναι κάτι που όλοι μας πρέπει να επικεντρωθούμε στο τι να κάνουμε ώστε να γίνουμε καλύτεροι για να μπορέσουμε να στηρίξουμε και την γενική Εκπαίδευση γενικότερα. Έχουμε όμως κάποιους ακαδημαϊκούς που επικεντρώνονται στην Τεχνητή Νοημοσύνη. Γενικά, εγώ δεν το έχω κάνει.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Πρέπει να το σκεφτούμε όμως σοβαρά, γιατί είναι μέρος της ζωής μας. Δεν καλύψατε κάποιες από τις διαφάνειες στο τέλος της παρουσίασης. Υπάρχει ένα κενό μεταξύ ακαδημαϊκής έρευνας και καθημερινής πρακτικής στην τάξη. Πώς η έρευνα επηρεάζει αυτό που γίνεται στην τάξη και όχι μόνο σε επίπεδο θεωρίας;

A. WILLEY: Ναι, είναι ένα σοβαρό ερώτημα. Η συνεργασία με τα σχολεία είναι ένας τρόπος έτσι ώστε να κατανοούμε την πραγματικότητα της τάξης, και αυτό μπορεί να βοηθήσει.

Υπάρχει μια πρόοδος στην έρευνα που ξεκινάει. Η έρευνα, ας πούμε, μπορεί να ξεκινάει από πιο τεχνητά περιβάλλοντα και να παραβλέπει τις κανονικές συνθήκες. Στις διάφορες έρευνές μου έχω υπογραμμίσει πόσο πολύπλοκο είναι αυτό το ζήτημα.

Πρέπει να κάνουμε αυτές τις αλλαγές πρακτικά στην τάξη. Από τις αρχές του 1990 υπήρχαν κάποιες τέτοιες μελέτες, θα πρέπει λοιπόν να σκεφτούμε όλα αυτά τα εργαλεία που έχουμε διαθέσιμα ακαδημαϊκά και την τεχνολογία και την έρευνα κτλ., πώς αυτά μπορούν να μεταφραστούν στην πράξη. Και νομίζω ότι η έρευνα στις εκπαιδευτικές επιστήμες έχει προωθηθεί

τα τελευταία χρόνια πάρα πολύ, αλλά αν και τώρα υποχωρεί με την καινούργια κυβέρνηση.

Αλλά πιστεύω όμως ότι οι προτεραιότητες είναι αυτές που πρέπει να θέσουμε, να δούμε τι είναι σημαντικό και χρειαζόμαστε αλλαγές έτσι ώστε οτιδήποτε ακαδημαϊκό γίνεται σε έρευνα, να μεταφράζεται πρακτικά στην τάξη και οι πραγματικότητες της τάξης να λαμβάνονται υπ' όψιν από την ακαδημαϊκή έρευνα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Δύο φιλοσοφικές ερωτήσεις: Καθώς βρισκόμαστε σε σταυροδρόμι, πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι το μέλλον θα είναι πιο αριστοτελικό, όπου η Εκπαίδευση στοχεύει στην ευημερία, στην ατομική ευημερία, και στην ολιστική άνθηση όλων των μαθητών, ασχέτως της οικονομικής ή παραγωγικής τους επίδοσης;

A. WILLEY: Η άνθηση, νομίζω, είναι αυτό που τα λέει όλα. Το να αφήνουμε τους μαθητές να ανθίζουν σε όλα τα επίπεδα νομίζω ότι είναι ο βασικός στόχος της Εκπαίδευσης, και στην Ειδική Αγωγή αυτό είναι ακόμα πιο σημαντικό. Έχουμε λοιπόν μια ολοκληρωμένη, ολιστική προσέγγιση.

Και κάτι άλλο που πρέπει να σκεφτόμαστε ιδιαίτερα είναι τι ρεαλιστικά μπορούμε να περιμένουμε από την Ειδική Αγωγή και από τις άλλες επιστήμες που σχετίζονται με αυτή.

Αυτό το βασικό πρόβλημα για την Εκπαίδευση γενικά, είτε μιλάμε πολιτικά αριστερά ή από τη δεξιά προσέγγιση, είναι να πούμε ότι αυτά είναι τα πράγματα που μπορούμε να κάνουμε, αλλά είναι λάθος να σκεφτούμε ότι όλα αυτά τα προβλήματα μπορούν να λυθούν ή ότι όλες οι συνθήκες στις οποίες πραγματοποιείται η Εκπαίδευση, η Ειδική Αγωγή, μπορούν να ικανοποιηθούν.

Η διδασκαλία από μόνη της, όποια κι αν είναι, είναι πάρα πολύ δύσκολη. Εγώ έχω αυτή την εμπειρία και ξέρω πόσο δύσκολη είναι. Λοιπόν, ως ακαδημαϊκοί γνωρίζουμε πολύ καλά πόσο δύσκολη είναι η Εκπαίδευση.

Αγαπώ αυτή την ολιστική προσέγγιση και πρέπει να σκεφτούμε τι έχουμε πετύχει μέχρι στιγμής και τι χρειάζεται να βελτιώσουμε πριν προσθέσουμε περισσότερα και πράγματα. Αυτό σημαίνει ότι δεν απορρίπτουμε ιδέες, αλλά θα πρέπει πρώτα να βλέπουμε τι είναι εφικτό να γίνει από κάθε πλευρά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ένα λογικό follow-up σε όσα λες. Ποια είναι η έννοια της συμπερίληψης; Ποια είναι τα διλήμματα στην πράξη; Νομίζω ότι διεθνώς υπάρχει μια συνείδηση την οποία την έχει καταλάβει το κοινό μας σήμερα.

A. WILLEY: Η συμπερίληψη αφορά και κάποιες χώρες όπου δεν υπάρχει καθόλου η έννοια αυτή για τα άτομα με ειδικές ή μη ανάγκες. Υπάρχουν άνθρωποι που είναι εντελώς αποκλεισμένοι από την Εκπαίδευση.

Νομίζω ότι ο ορισμός είναι ότι σε όλα τα παιδιά θα πρέπει να παρέχεται η κατάλληλη και ορθή Εκπαίδευση. Ο Jim Kaufman και άλλοι το περιγράφουν ως «βρίσκομαι φυσικά σε έναν τόπο όπου μου παρέχεται εκπαίδευση, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να εκπληρωθούν και όλες μου οι άλλες ανάγκες». Ότι αισθάνομαι ότι ανήκω κάπου.

Συμπερίληψη σημαίνει είμαι σε έναν χώρο όπου καλύπτονται ορθά οι ανάγκες μου. Όλο αυτό, θα έλεγα αυτό αφορά σχολεία όπου τα παιδιά ζούνε καλά, τα αγαπάνε, προοδεύουν, είναι χαρούμενα. Σημαίνει έναν χώρο όπου οι άνθρωποι αισθάνονται ότι έχουν αξία και ότι γίνονται αποδεκτοί, και μπορεί να είναι πολύ διαφορετικοί χώροι.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Υπάρχει και μια άλλη ερώτηση, πολύ σύντομη, όπως έχει διατυπωθεί: Η σχέση μεταξύ συμπερίληψης και νόμου. Νομίζω ότι ήδη αναφέρθηκες σε αυτό για τις Ηνωμένες Πολιτείες.

A. WILLEY: Ναι, ο νόμος. Η συμπερίληψη στις Ηνωμένες Πολιτείες σημαίνει ότι παρέχεται σύμφωνα με όσα ορίζονται, εφόσον δεν μπορεί να παρασχεθεί η εξατομικευμένη εκπαίδευση. Με λίγα λόγια, ο λιγότερο περιοριστικός χώρος κτλ. Νομίζω ότι αυτό το ανέφερα και ανέφερα πριν. Και τελικά, τι σημαίνει συμπερίληψη μόνο στην Εκπαίδευση ή συμπερίληψη σύμφωνα με όλες τις ανάγκες; Full inclusion για κάθε περίπτωση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Υπάρχει κι ένα σχόλιο, το οποίο θα μπορούσες κι εσύ να σχολιάσεις. Παρά το γεγονός ότι συνολικά ο πληθυσμός των μαθητών μειώνεται λόγω δημογραφικών και άλλων λόγων, ο αριθμός των μαθητών με ειδικές ανάγκες αυξάνεται. Το δεύτερο, που αφορά μια πραγματικότητα στις ΗΠΑ, θα ήθελες να το σχολιάσεις αυτό;

A. WILLEY: Υπάρχουν πράγματα που επηρεάζουν τον επιπολασμό της αναπηρίας, η φτώχεια, οι αλλαγές. Έχει γίνει τεράστια έρευνα επί του

παράγοντα της φτώχειας, αλλά και της προόδου της ιατρικής τεχνολογίας, που σημαίνει ότι περισσότερα παιδιά επιβιώνουν από δύσκολες καταστάσεις.

Το σχόλιό μου λοιπόν θα ήταν: Η Ειδική Αγωγή και ειδικά σε σχέση με τους αριθμούς που αλλάζουν γενικώς, που δείχνουν μια αύξηση, αδιαφορούν για το γεγονός της αύξησης του επιπολασμού. Και εδώ θα πρέπει να κατανοήσουμε πώς τελικά προσδιορίζεται και η λογική της αναπηρίας και των αναγκών.

Με τον Covid, για παράδειγμα, θεωρητικά επλήγησαν περισσότερα τα πιο νεαρά άτομα. Κι όμως, στις Ηνωμένες Πολιτείες είδαμε να αυξάνει ο αριθμός των παιδιών μετά με συναισθηματικές, ψυχικές, διαφορετικές ανάγκες, για να το θέσω έτσι, και προβλήματα.

Υπάρχουν φραγμοί στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τις ανάγκες των παιδιών και το πώς αυτές αλλάζουν και διευρύνονται. Αν σκεφτεί κανένας ότι και στις Ηνωμένες Πολιτείες η κάθε πολιτεία σκέφτεται με τον δικό της τρόπο, ακόμα χειρότερα τα πράγματα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Δεν έχω να προσθέσω κάτι. Η τελευταία ερώτηση, ένα σχόλιο μάλλον, αν υπάρχει κάποια πιθανότητα, δυνατότητα αυτή η παρουσίαση και η συζήτηση αν έχει καταγραφεί, οπότε να μπορέσει κάποιος να παρακολουθήσει αυτή τη συζήτηση και σε μεταγενέστερο χρόνο. Λοιπόν, θα υπάρχει στο YouTube, ώστε να μπορούν να την ξαναδοούν, όπως γίνεται κάθε φορά με τα online events.

Να πω ότι ήταν μια χαρά που σε είχαμε, Andrew, μαζί μας σήμερα για πάνω από 2 ώρες, 2,5 ώρες. Ελπίζουμε και εσύ να απόλαυσες αυτή την εμπειρία όσο και εμείς.

A. WILLEY: Ήταν τιμή για μένα, ευχαριστώ πάρα πολύ και ελπίζω να φάνηκα χρήσιμος. Εύχομαι σε όλους καλή τύχη.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε για τον χρόνο σου, που μοιράστηκες την εμπειρογνωμοσύνη σου μαζί μας.

Σ. ΜΑΡΙΝΗΣ: Συναδέλφισσες και συνάδελφοι να ολοκληρώσουμε κάπου εδώ, νομίζω ότι είχε πολύ μεγάλο ενδιαφέρον η σημερινή εκδήλωση. Νομίζω ότι αποτελεί ένα ντοκουμέντο στην προσπάθεια που κάνουμε ως ομοσπονδία να αναδείξουμε τα μεγάλα προβλήματα της Εκπαίδευσης. Νομίζω ότι έχουν

ανοίξει αρκετοί προβληματισμοί στους οποίους σίγουρα μπορούμε να επανέλθουμε.

Και νομίζω ότι στην Ελλάδα, στη σημερινή Ελλάδα, ενός δημόσιου σχολείου που συνεχώς υποχρηματοδοτείται και αποδομείται, η πείρα και από άλλες χώρες και από το τι συμβαίνει νομίζω ότι μας βοηθάει.

Νομίζω ότι πρέπει και με αφορμή τον προβληματισμό που αναπτύχθηκε σήμερα να δυναμώσουμε έναν αγώνα που θα έχει στο επίκεντρό του τις ανάγκες των παιδιών, που θα έχει στο επίκεντρό του τη στήριξη όλων των δομών του δημόσιου σχολείου που υπάρχουν σήμερα, από τα ΚΕΔΑΣΥ, τα Ειδικά Σχολεία, αλλά και τις δομές εντός του Γενικού Σχολείου, τα τμήματα ένταξης, την παράλληλη στήριξη, που όλα αυτά χρειάζεται σήμερα να ενισχυθούν ως προσπάθεια πραγματικής ένταξης των παιδιών και στο σχολείο και στην κοινωνία.

Να κλείσουμε κάπου εδώ, υπενθυμίζοντας μόνο ότι οι εκδηλώσεις της Ομοσπονδίας συνεχίζονται και να προαναγγείλουμε την επόμενη εκδήλωσή μας στις 22 του Μάρτη με ένα εξαιρετικά επίκαιρο ζήτημα που θα μας απασχολήσει όπως στο σχολείο και η οικογένεια, στις 29/3 όπου θα παρουσιάσουμε την έρευνα της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας για τη χρηματοδότηση και στις 5/4 για τα θέματα της περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Να σας ευχαριστήσουμε πολύ, να ευχαριστήσουμε πολύ τον κύριο Willey, τον Δημήτρη Αναστασίου. Καλή δύναμη σε όλες και όλους. Συνεχίζουμε και προχωράμε. Καλό βράδυ.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ